

Eksamen i Emne OPG3401

Bacheloroppgave

«Strategisk bombing, et russisk virkemiddel?»

av

**Andreas Eilertsen og Erling Lyftingsmo
Overå**

Antall ord: 15655. Ekskludert forside, innholdsfortegnelse og kildeliste

Godkjent for offentlig publisering

Publiseringsavtale

En avtale om elektronisk publisering av bachelor/prosjektoppgave

Kadetten(ene) har opphavsrett til oppgaven, inkludert rettighetene til å publisere den.

Alle oppgaver som oppfyller kravene til publisering vil bli registrert og publisert i Bibsys Brage når kadetten(ene) har godkjent publisering.

Oppgaver som er graderte eller begrenset av en inngått avtale vil ikke bli publisert.

Jeg(Vi) gir herved Luftkrigsskolen rett til å gjøre denne oppgaven tilgjengelig elektronisk, gratis og uten kostnader	☒ Ja	☐ Nei
Finnes det en avtale om forsinket eller kun intern publisering? (Utfyllende opplysninger må fylles ut)	☐ Ja	☒ Nei
Hvis ja: kan oppgaven publiseres elektronisk når embargoperioden utløper?	☐ Ja	☐ Nei

Plagiaterklæring

Vi erklærer herved at oppgaven er mitt eget arbeid og med bruk av riktig kildehenvisning.

Vi har ikke nyttet annen hjelp enn det som er beskrevet i oppgaven.

Vi er klar over at brudd på dette vil føre til avvisning av oppgaven.

Dato: 01 – 05- 2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn og hensikt.....	4
1.2 Problemstilling	5
1.3 Avgrensning av studien.....	5
1.4 Oppgavens oppbygning.....	6
1.5 Begrepsavklaring.....	6
1.5.1 Strategisk bombing	6
1.5.2 Sortie.....	6
1.5.3 Geriljakrigføring	7
1.5.4 Dum bombe	7
2. Metode	7
2.1 Litteraturstudie	7
2.3 Kildekritikk	8
3. Teori.....	10
3.1 Luftmaktsteori	10
3.1.1 Generelt om luftmakt.....	10
3.2 Russisk Doktrine	11
3.2.1 Politisk strategi	11
3.2.2 Russisk doktrineutvikling fra 1993 til 2016	12
3.2.3 Russisk luftforsvar i lys av doktrine	13
3.2.2 Robert Pape – Bombing to win	14
3.2.2.1 Straff	14
3.2.2.2 Halshugging.....	15
3.2.2.3 Nektelse	17
4. Empiri	18
4.1. Tsjetsjenia.....	18

4.2 Georgia	21
4.3 Syria	23
5 Drøfting.....	25
5.1 Russisk luftmakt og norsk doktrine.....	25
5.1.1 Delkonklusjon.....	26
5.2 Strategisk luftmakt gjennom straff.....	26
5.2.1 Delkonklusjon.....	31
5.3 Strategisk luftmakt gjennom halshugging.....	31
5.3.1 Delkonklusjon.....	35
5.4 Strategisk luftmakt gjennom nektelse.	35
5.4.1 Delkonklusjon.....	38
6. Konklusjon.....	39
7. Bibliografi.....	41

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og hensikt

Den 24. februar 2022 skjedde det en omveltning i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Russland satt i gang en storskala invasjon av Ukraina (FN, 2022). Russland hadde i forkant varslet fredsbevarende operasjoner i områdene Luhansk og Donbass (NRK, 2022). Allikevel kunne bilder fra media vise noe helt annet en fredsbevarende operasjoner, og media var således tidlig ute å konkludere med at det førtes krig på fronter ved alle sider i Ukraina (NRK, 2022). Ved krigens start kunne nyheter fra media vise ødeleggelser av militær infrastruktur som baser, radarer med mer. Angrepene så ut til å være gjort med taktisk presisjon der russerne hadde siktet seg inn på flybaser og luftvern med kryssermissiler, i den hensikt å nøytralisere dem (Reuters, 2022).

Det man kanskje ser mest av i media er ødeleggelsene på bakken og lidelsen som påføres beboerne i de ukrainske byene. Bilder av bombede sykehus, teatre og byer som ligger i grus er bare ett utvalg av saker som verserer i media. Dette skaper uten tvil en oppfatning av

krigens gang og hvem som rammes. Hvor vidt dette er med på å gjøre vestlige lesere forutinntatte er vanskelig å fastslå, men bildene har en tendens til å ofte tale for seg selv. Samtidig kan det gi et bilde av hvordan russerne fører og vil føre en moderne krig. Spesielt tatt i betraktning at det ikke er så ofte det bryter ut krig i Europa. Det vil kunne være interessant å se om det er noen sammenhenger mellom hvordan Russland opererer i dag, og hva de har gjort før, i den hensikt å forsøke å forstå det som skjer i Ukraina.

Ved å se på russernes krigføring og bruk av luftmakt i Ukraina så kan man begynne å stille seg spørsmål om det er slik de alltid anvender luftmakt i konflikter, og i så fall hvorfor. Det finnes mange teorier om hvordan eksperter mener man på best mulig måte kan anvende seg av luftmakt i den hensikt å vinne krigen. Det som er interessant og skaper empiri for oppgavens problemstilling er å se russerens måte å anvende luftmakt, spesielt bruk av strategisk bombing opp mot luftmaktsteori. Dette for å prøve å skape en større forståelse for hvorfor russerne anvender sine kapasiteter på en slik måte som de gjør i dag, og hvilken strategi som er mest foretrukket for russisk luftmaktsbruk.

1.2 Problemstilling

I denne studien skal vi se på;

I hvilken grad kan man si at strategisk bombing har vært en foretrukket strategi for Russlands luftmaktsanvendelse i moderne konflikter?

Denne studien vil gi et innblikk i Russlands luftmaktsanvendelse med fokus på strategisk bombing gjennom tre utvalgte konflikter der Russland har benyttet seg av luftmakt. Oppgaven har til hensikt å gjøre et forsøk på å skape en forståelse for i hvilken grad strategisk bombing er en foretrukket strategi hos russerne.

1.3 Avgrensning av studien

Denne oppgaven vil bli begrenset til hva som gjelder Russlands anvendelse av Luftmakt. Videre vil vi begrense de tre utvalgte konfliktene til å kun fokusere på anvendelsen av luftmakt, og luftmaktens rolle i konfliktene. Vi vil altså ikke fokusere på fiendens bruk og tiltak mot det russiske flyvåpenet eller bakkestyrker som fører krig på bakken.

Vi vil også begrense oss til våpenbruk sluppet fra luften. Det vil si at vi ikke vil ta for oss bruk av kryssermissiler fra bakke og sjø, samt artilleriild. Dette gjøres for å skape et klarere skille mellom de andre russiske grenene og flyvåpenet til Russland.

Videre vil vi begrense de tre utvalgte konfliktene til forholdsvis moderne konflikter som er: Tsjetsjenia (1994-1996), Georgia (2008) og Syria (2015 - i dag). Dette begrunnes i at for å kunne forstå og skape relevans for Russlands tilnærming til strategisk bombing så må vi bruke et utvalg som kan representere Russland i moderne tid.

Vi vil i denne oppgaven fokusere mindre på taktisk bombing, men begrepet og tematikken rundt taktisk bombing vil forekomme, noe som vil være med på å kunne skape relevans opp mot oppgavens problemstilling.

Vi vil i denne oppgaven forholde oss til vestlig luftmaktsteori, herunder den norske luftmaktsdoktrinen og Robert A. Papes teorier rundt *straff*, *halshugging* og *nektelse*. Dette gjør vi for å forenkle måten å se russisk luftmaktsanvendelse i konfliktene på. Vi har derfor falt på Pape siden han tematiserer tre hovedteorier som representerer en del av hovedtankene ved anvendelse av luftmakt. Grunnen for at dette gjør det enklere å se russisk luftmaktsanvendelse kommer av de vestlige teoriene er forholdsvis generelle og gode til å bruke som referanse når man skal se på anvendelse av luftmakt i konflikter.

1.4 Oppgavens oppbygning

Først vil metodekapittelet presenteres, hvor det redegjøres for valgt metode som er litteraturstudie. Deretter vil oppgaven bestå av en teoretisk del som tar for seg russisk og norsk doktrine, generell teori om luftmakt for så til slutt presentere Papes teori om bruk av luftmakt. Etterfulgt av teorien vil en empiridel komme. Denne vil inneholde et empirisk utdrag fra tre utvalgte konflikter som Russland har anvendt luftmakt i. Videre vil vi drøfte Russlands bombebidrag i de tre valgte konfliktene og se dem i sammenheng med Papes teorier og luftmaktsdoktrinen.. Hver del i drøftingen vil ha en delkonklusjon. Avslutningsvis vil vi presentere konkrete funn og komme med en konklusjon for oppgaven.

1.5 Begrepsavklaring

1.5.1 Strategisk bombing

Strategisk bombing har til hensikt å skape avgjørende effekter gjennom bombing. Man søker å tvinge motstanderen til å handle annerledes enn hva den ellers ville gjort eller å gi seg. (FDL, 2018, s. 64)

1.5.2 Sortie

En sortie, også kjent som et tokt er en flyvning med en militær luftplattform. En luftoperasjon eller oppdrag kan bestå av alt fra ett til et ubegrenset antall koordinerte sorties. (FDL, 2018, s.45)

1.5.3 Geriljakrigføring

Er en type krigføring som selvstendige, mindre avdelinger fører bak fiendens frontlinjer eller i områder okkupert av fienden. Begrepet kan også brukes om aksjoner fra skjulte baser av en militant gruppe i opprør mot en rådende styrke. (Høiback, 2021)

1.5.4 Dum bombe

Er en type bombe som ikke kan styres. Det kan også betegnes som en frittfallende bombe eller gravitasjonsbombe. Slike bomber er ikke mulig å styre mot målet etter de er avlevert (Jarslett, 2020).

2. Metode

2.1 Litteraturstudie

I denne oppgaven er litteraturstudie, metoden vi har valgt for å besvare vår problemstilling. En litteraturstudie henter materiale og data fra artikler, bøker og andre skriftlige kilder (Pettersen, 2016, s 150). Dette er en hensiktsmessig metode for å besvare problemstillingen. Det er skrevet flere artikler, bøker og andre dokumenter som beskriver russisk luftmaktsanvendelse ved de tre ulike konfliktene vi tar for oss i oppgaven. I tillegg finnes flere ulike kilder på de ulike luftmaktsteoriene som eksisterer. Dette gir oss et godt utvalg av teori og empiri som vi kan benytte oss av for å få svar på vår problemstilling. En annen fremgangsmåte kunne ha vært å benytte seg av intervju eller spørreundersøkelse. I vår oppgave ville det vært vanskelig å finne svar gjennom bruk av spørreundersøkelse, dette fordi vår oppgave skal forsøke å finne svar om russerne bomber strategisk i konflikter gjennom å se til luftmaktsteori, noe som gjør det mindre hensiktsmessig å samle inn store mengder data fra individers egne meninger rundt de ulike konfliktene, siden anerkjent litteratur vil gi høyere grad av objektivitet og treffsikkerhet. Oppgaven skal bruke teoriene til å identifisere om det eksisterer en sammenheng i russisk praksis av luftmakt, og ved å benytte seg av denne metoden får man tilstrekkelig data til å gjøre det.

Fremgangsmåten i en litteraturstudie er å få en oversikt over litteraturen som er skrevet rundt tema, for så å finne ut hva som er troverdig og hva som er relevant for oppgaven. For å finne relevant informasjon for forskningen vår har vi hovedsakelig benyttet oss av internettsøk og pålitelige bøker ved Luftkrigsskolens bibliotek.

2.2 Styrker og svakheter ved valgt metode

En av svakhetene ved vår datainnsamlingsmetode er at vi ikke har produsert data selv. Vi har hentet data fra andre kilder som mest sannsynlig har et annet mål med sin forskning enn det vi har. Dette kan bidra i å skape et misforhold til informasjonen vi ønsker å benytte og hva den kan benytte den til (Jakobsen, 2015, s 171). For å ikke få dette misforholdet til informasjonen, har vi forsøkt å validere påstandene fra flere kilder. Dette bidrar til at påstandene som fremkommer, står på flere ben.

Et annet problem er at dataen man bruker stammer fra ulike tidsperioder. Mye kan ha endret seg fra første gang til siste gang du benyttet deg (Jakobsen 2015, s172). I oppgaven vår har bøkene og artiklene som vi har benyttet oss av variert i samsvar med hvilken konflikt som har blitt beskrevet. I tillegg kan vi si at vårt empiriske grunnlag som strekker seg fra 1990tallet og fram til 2015 bidrar i å styrke funnene i oppgaven.

Vår datainnsamlingsmetode baserer seg på informasjon som er lite spontan. Ved at informasjonen er skriftlig, blir den mer reflektert og gjennomtenkt (Jakobsen, 2015, s172). Dette er en styrke i vår oppgave da kildene vi benytter oss av ikke er spontane og dermed gir mer troverdighet i argumentasjonen. Vi har i vår tekst forsøkt og validere kilder fra flere hold slik at informasjonen som fremkommer i forskningen skal stemme best mulig. Allikevel kan enkelte kilder som vi har benyttet oss av ha bygd på forvridd informasjon.

En svakhet ved litteraturstudie er at tilgangen på informasjon er så stor at det kan være vanskelig å skille hvilken informasjon som er hensiktsmessig for oppgaven og hvilken informasjon som er overflødig. Dette fører til at vi må være nøye i planleggingsfasen når det kommer til hvilken informasjon vi ønsker å innhente, samt at vi begrenser oss til et utvalg av stikkord vi ønsker å undersøke nærmere. Dette må vi gjøre for å sikre at vi ikke ender opp med et for stort grunnlag, noe som igjen kan gjøre det vanskelig å belyse viktige faktorer i oppgaven.

2.3 Kildekritikk

Kildene vi har benyttet oss av i oppgaven varierer mellom ulike bøker og artikler om luftmaktsteori, til skrifter om de ulike konfliktene som Russland har vært en del av. Noen av

kildene våre er hentet fra biblioteket på Luftkrigsskolen, mens andre er funnet på internett ved søk i vitenskapelige søkemotorer som Jstor og Google Scholar. Hovedkildene vi benytter oss av i oppgaven er av Robert Pape, Anton Lavrov, Marcel De Haas, og Pavel k. Baev. Kildene er utgitt av anerkjente forlag eller i tidsskrifter. Dette er blant annet Center for Naval Analysis, Center for analysis of strategies and technologies (CAST), Cornell University Press og The journal of Slavic military studies.

CAST er et russisk basert forskningsselskap. Selskapet får ifølge de selv ikke noen økonomisk kompensasjon fra den russiske stat, kommersielle selskaper eller andre organisasjoner. Dette kan derfor gi dem en høyere grad av troverdig status enn andre selskaper fra Russland, siden man gjennom å lese om CAST og deres publiseringer ser en større politisk uavhengighet enn hva man gjør andre steder (Centre for Analysis of Strategies and Technologies, 2022). Måten vi benytter kilden på, er for å få et empirisk grunnlag av hva som faktisk skjedde i Georgia, og ikke deres syn på om konflikten var en suksess eller ikke. Kilden vil derfor være valid til dette formålet.

Vi benytter oss av en artikkel Center for Naval Analysis har publisert. CNA er forskningsselskap som holder til i Arlington, USA. Selskapet får finansiell støtte av staten (Center for Naval Analysis, 2022). Dette kan være problematisk ved at forskningen de leverer går til det amerikanske forsvaret, noe som kan skape et bias for forskeren da hen har økonomiske interesser av å produsere forskningen. Lavrov som har skrevet artikkelen vi benytter oss av er en uavhengig militæranalytiker som har skrevet mye om konfliktene i Georgia og i Syria. Han er anerkjent som en ekspert på konfliktene i Georgia og i Syria (FOREIGN POLICY RESEARCH INSTITUTE, 2022). Dette gjør at hans bidrag inn i oppgaven troverdig. Artikkelen som er gitt ut av CNA bidrar godt til å forstå hva luftmakten gjorde under konflikten i Syria fra 2015.

Pape sine artikler og bøker om luftmaktsteori er sentral for det teoretiske grunnlaget i vår drøftingsdel. Boken hans «Bombing to Win: Air Power and Coercion in War» er utgitt av Cornell university press. Forlaget er anerkjent som et av de bedre universitetsforlagene i USA og publiserer mange vitenskapelige artikler og bøker. Ropert Pape er i tillegg statsviter og har undervist i luftmakt ved Maxwell Air Force Base (The University of Chicago, 2022). På bakgrunn av at kilden er utgitt av et anerkjent universitetsforlag, og forfatteren har undervist i luftmakt, bidrar dette til å hevde kildens validitet og derfor kan den brukes i oppgaven.

3. Teori

I denne delen vil vi først ta for oss teori om luftmakt, russisk doktrine og strategi, samt teori om anvendelse av luftmakt. Dette vil bidra til å skape en generell forståelse om de ulike prinsippene ved luftmakt, som videre kan sees i lys av Russlands tilnærming vedrørende bruk av strategisk bombing.

3.1 Luftmaktsteori

3.1.1 Generelt om luftmakt

NATO definerer luftmakt som evnen til å bruke luftkapabiliteter for å påvirke aktører og hendelsens gang (AJP-3.3, 2016, s.1-2). Med ordet luftkapabiliteter så menes både systemene som benyttes så vel som selve evnen til å gjennomføre ulike typer luftoperasjoner eller oppgaver. Selve luftkapabiliteten kan sees som en total sum av de menneskelige ressursene og plattformene som er med på å muliggjøre utnyttelsen av luftrommet i den hensikt å løse oppgaver eller ivareta en rolle. (FDL, 2018, s.14)

Luftmakten har en tre kjerneegenskaper som gjør luftmaktens rolle på slagmarken relevant. Disse tre kjerneegenskapene er høyde, hastighet og rekkevidde. Dette kommer som et resultat av at luftmakten gir mulighet til å operere i en tredje dimensjon i krigføring (FDL, 2018, s.18).

I den norske doktrinen skrives det også om luftoperasjoner. *“Operasjoner er de aktiviteter og handlinger militære styrker gjør for å løse oppdrag og bidra til å nå de strategiske, operasjonelle eller taktiske målsettingene”* (FDL, S 42). Dersom man benytter seg av luften som operasjonsmiljø, vil dette kalles luftoperasjoner. De tre kjerneegenskapene til luftmakten gir luftmakten særskilte evner innenfor fire hovedområder. Disse fire hovedområdene blir beskrevet som luftmaktens kjerne roller. De fire er bekjempelse, luftmobilitet, ISR og kontraluft. I denne oppgaven vil det kun bli redegjort for *bekjempelse* og *kontraluft*.

Bekjempelse er i luftmakt doktrinen beskrevet som *“evnen til å tvinge en motstander til å handle slik vi ønsker gjennom trussel om eller bruk av kinetisk og ikke-kinetisk påvirkning”* (FDL, s. 44) Ved bruk av militær makt er kjernen å true med eller å anvende militære virkemidler på en fiende for å nå sin ønskede slutttilstand. Dette ved å påvirke beslutninger slik at fienden handler annerledes eller ikke handler i det hele tatt. Bekjempelse kan igjen

deles i to. Den ene er strategisk bekjempelse og den andre er bekjempelse til støtte for andre operasjoner. Strategisk bekjempelse har som hensikt å skape avgjørende effekter, enten da ved å tvinge fienden til å overgi seg eller handle annerledes. Her ønsker man å påvirke fiendes vilje eller evne, i den retning som gjør at den enten ikke kan eller ikke vil føre krigen videre (FDL, s. 64). Bekjempelse til støtte for andre operasjoner er å virke støttende og indirekte slik at man skaper forutsetninger for bekjempelse med andre midler. Her kan luftmakten bli brukt til støtte og tilrettelegging for både land- og sjømakt. (FDL, s. 65)

Kontraluft er “evnen til å sikre handlefrihet i luften for egne styrker og nekte en motstander det samme” (FDL, s. 44). Dette er viktig rolle, dette fordi de handlefriheten i luften må ligge til grunn for å kunne utnytte de andre rollene. Luftkontroll kan deles i to ulike deler, den ene luftherredømme og den andre luftoverlegenhet. Forskjellen på disse er i hovedsakelig at luftherredømme hindrer motstanderen i å påvirke operasjoner, mens luftoverlegenhet skal gi frihet til egne luft-, land- og sjøstyrker i begrenset tid og begrenset rom, slik at de kan operere uten at fienden kan forstyrre dem i nevneverdig grad (FDL, s. 45).

3.2 Russisk Doktrine

3.2.1 Politisk strategi

Karakteristikken til en global konflikt er del av Russlands nye generasjon av krigføring. I den russiske doktrinen står det at russiske styrker skal være klar til å agere i hvilket som helst type scenario når det kommer til utløsning og føring av kriger og væpnede konflikter. Oppdraget og målene til de russiske forsvaret har med årene endret seg på grunn av endringer i utenrikspolitikken så samt som nye prioriteter når det kommer til nasjonal sikkerhet. Det er mulig å kategorisere oppdragene og målene inn i fire dimensjoner som er: (1) avskrekke de militære og politiske truslene ovenfor Russiske interesser, (2) støtte økonomiske og politiske interesser, (3) sette i gang andre håndhevingsoperasjoner enn krig, (4) å bruke militær makt. Samtidig skal Russland ifølge doktrinen være i stand til å føre to pågående væpnede konflikter i fred eller krise gjennom å bruke reaksjonsstyrker som er i beredskap. Dette skal de klare samtidig som de skal opprettholde den strategiske avskrekkingskapasiteten og opprettholde beredskap av andre reaksjonsstyrker, uten å måtte hente forsterkninger (Matsson, 2017, S. 43).

For å forstå den politiske strategien vedrørende bruk av det russiske luftforsvaret, er det lurt å se på den russiske doktrinen og den nasjonale strategien. Der står det at Russland belager seg på å primært bruke ikke-voldelig makt for å beskytte sine egne interesser, der de kun vil ty til

militær makt hvis andre metoder ikke fungerer. Ifølge Igor Sutyagin bør man ikke tolke de tilsynelatende fredfulle doktrinelte bestemmelsene som ren sannhet. Han påpeker at Russland i større grad er åpen for å benytte seg av militær makt og viser til at militær maktbruk er uunnværlig verktøy for russisk utenrikspolitikk, der det russiske luftforsvaret spiller en viktig rolle (Sutyagin, 2018, s. 323). Russland ønsker å reetablere seg som en stormakt igjen. Dette forsøker de gjennom å destabilisere og endre reglene for verdensstyring gjennom å gjenopplive den sovjetiske sfære av innflytelse ovenfor verdenssamfunnet. Russland forsøker å gjenopprette denne innflytelsen gjennom å vise vilje til å bruke militærmakt, samt bruke sin nukleære avskrekking. Dette ser de på som to nøkkelfaktorer for å kunne besette og ivareta en slik innflytelse. Eksempler på dette er Kremles nye avskrekkende strategi. De har lyktes i å skape forventninger og frykt rundt hvor, når og hvordan Russland vil bruke sine kapasiteter til å bruke militær vold. Dette fører til at frykten for russisk maktbruk i tillegg til en overdrevet forventning til at Kreml vil bruke vold, er suksessfullt med på å splitte de vestlige maktene samtidig som det forhindrer vestlig vilje til inngripen (Sutyagin, 2018, s. 324).

3.2.2 Russisk doktrineutvikling fra 1993 til 2016

For å kunne forstå russernes bruk av luftmakt i de tre utvalgte konfliktene bedre, er det lurt å få en generell forståelse for hvilke doktriner de opererte under. Doktriner er i stadig endring, og det vil som regels komme oppdaterte versjoner som i større grad gjenspeiler den sikkerhetspolitiske situasjonen som Russland har stått ovenfor.

Under konflikten i Tsjetsjenia var det militærdoktrinen fra 1993 som var gyldig. Den bestod av to hoveddeler når det gjelder håndtering av sikkerhetspolitikk. De to hoveddelene var nukleær avskrekkelse og det å være forberedt på å håndtere lokale konflikter, herunder fredshåndhevelse og fredsbevarende operasjoner. (Arbatov, 2000, s. 8) Det er mye som går igjen fra doktrinen som stammer fra 1993 og den som var gjeldende under Georgia konflikten. Under konflikten i Georgia så var det militærdoktrinen fra 2000 som var gjeldende. Denne la også i stor grad vekt på nukleær avskrekking, men tydeliggjorde i større grad dette med støtte til politiske handlinger, herunder tiltak av militær natur i den hensikt å beskytte russere mot trusler. Doktrinen kan lett tolkes i den retning at Russland vil kunne bruke militær makt for å beskytte russere utenfor territorialgrensen til Russland (Main, 2000, ss. 3-4). Hvis man ser på doktrinen fra 2014 som var den gjeldende for Syriakonflikten kan man se at de i stor grad vektlegger avskrekking og forhindring av militære konflikter. Det presiseres at de fokuserer både på egne og allierte hvis det skulle være behov for militær bistand. Det er også fokus på beredskap og at styrkene skal være klar til å bistå på kort varsel

(The Embassy of the Russian Federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, 2015, pkt. 17-21).

3.2.3 Russisk luftforsvar i lys av doktrine

Det russiske Luftforsvaret er et stort luftforsvar med mange kapabiliteter. De har en flåte bestående av 3-400 kamphelikoptre, 6-700 transporthelikoptre, opp imot 1000 kampfly og 200 langtrekkende bombefly med mer (Haga, 2017, s. 47). I tillegg til disse luftbårne kapabilitetene besitter også det russiske luftforsvaret ulike bakkebaserte luftvernsystemer. For at det russiske luftforsvaret best mulig kan disponere disse ressursene i en konflikt, er det viktig å ha et rammeverk for hvordan man skal bruke kapabilitetene. Det er den russiske luftmaktsdoktrinen som ville ha beskrevet hvordan det russiske luftforsvaret skulle ha utnyttet sine kapabiliteter. En samlet skriftlig russisk luftmaktsdoktrine finnes dog ikke (Haga, 2017, s. 49). Det er derfor vanskelig å si noe nøyaktig om hvordan de militære lederne i Russland ønsker å anvende luftmakt.

Ifølge Haga er det få ting som skiller den russiske luftmaktsdoktrinen fra den vestlige. Den russiske har de samme funksjonene som den vestlige med kampfly, angrepsfly for nærstøtte og interdikt, strategiske bombefly med mer (Haga, 2017, s. 49) Nærstøtte og interdikt faller inn under rollen den norske doktrinen beskriver som bekjempelse. Her brukes makt eller trusler om makt til å tvinge vår vilje over på fienden (FDL, 2018, s. 60). Det vil være vanskelig å få bekreftet om dette er begreper det russiske luftforsvaret benytter seg av, og det er nødvendigvis ikke samme beskrivelse av de ulike begrepene, men ved benytte seg av den norske doktrinen vil det være lettere å forstå hva kjernen i begrepene er.

Russland ønsker på den samme måten som den vestlige å skaffe kontroll i luftrommet, i tillegg ønsker de å kunne ramme fienden bak fiendens linjer. Dette er noen av basisfunksjonene til luftmakten (Haga, 2017, s. 49).

Russland besitter en stor makt i at de har nukleære våpen, noe som gjør at Russlands bombefly blir et strategisk virkemiddel for å oppnå avskrekking mot fiender. Haga peker på at Russlands største frykt er å framstå svake, og dermed bli utsatt for politisk, økonomisk og militært press fra vesten. Derfor har Russland et fokus på å vise sin strategiske kapasitet, samt oppgradere den. I tillegg fremkommer det i den nye militærdoktrinen at Russland vil fokusere på konvensjonell avskrekking og det er rimelig å tro at denne oppgaven vil ligge på de strategiske luftstyrkene (Haga, 2017, ss. 49-50).

3.2.2 Robert Pape – Bombing to win

Robert Pape er en amerikansk professor med inngående kunnskap i luftmakt. Pape gav ut boken “Bombing to win” i 1996, som belyser hans tanker rundt bruken av moderne militære tvangsmidler. Pape skriver at “det aller viktigste instrumentet i moderne militære tvangsmidler og mest brukbare for å undersøke hvor vidt de militære tvangsmidlene mislykkes eller blir en suksess, er luftmakt.” (Pape, 1996, s. 55). Pape mener at det går an å se to klare linjer i hvordan man måler effektiviteten i militære operasjoner. De to linjene er strategisk effektivitet og kampeffektivitet. Den strategiske effektiviteten vektlegger hvor vidt måltuttakelsen har nådd sine politiske mål eller ei, mens kampeffektiviteten vektlegger hvor godt en gitt styrke klarer å ødelegge gitte mål (Pape, 1996, ss. 56-57).

I boken *Bombing to win* velger Pape å skille hvordan man kan anvende luftmakt gjennom fire metoder. De fire metodene deles inn i: straff, decapitation, denial og risk. De fire metodene tar alle utgangspunkt i kjent luftmaktsteori og Pape belyser hovedpunktene i hver teori, samtidig som han selv gjør seg betraktninger rundt hvordan hver teori gjør seg gjeldende. For oppgavens skyld har vi valgt å se bort ifra strategien om risk, siden Pape nevner at de tre andre er hovedkategoriene rundt bruken av luftmakt. I tillegg vil strategien om risk inneha mange like elementer med punishment.

3.2.2.1 Straff

Tanken bak luftmaktsteorien om straff kommer luftmaktsteoretikeren, Giulio Douhet. Douhet-modellen legger sin lid til at ved påføring av stor grad av lidelse så vil man knuse sivilbefolkningens moral. Dette ville føre til en oppnøsting i det sosiale grunnlaget for motstand, som etter hvert vil vende folket mot sine folkevalgte og presse regjeringen til å gi opp for å få en stopp på lidelsene (Pape, 1996, s. 60).

Douhet tenkte at for å vinne krigen så måtte man ha et middel for å påvirke motstanderens vilje. Luftmakt ble derfor i Douhets øyne sett på som det ultimate maktmiddel, der bruk av strategisk bombing mot en motstander kunne avgjøre krigen med færrest mulig tap av egne. Douhet var en av de første til å forstå at selve nøkkelen til luftmakt lå i målutvelgelse. Han identifiserte fem generelle målsystemer som han beskrev som den vitale kjernen i et moderne samfunn. Disse var industri, infrastruktur opp mot transport, kommunikasjonslinjer, myndighetsbygninger og sivilbefolkningens vilje (Meilinger, 1997, s.11). Det er særlig den siste som Douhet så på som viktigst. Mye av grunnen for dette lå i at Douhet så for seg at på grunn av den industrielle revolusjoneringen så ville total krig være fremtiden. Dermed ville

hele befolkningen, menn som kvinner bli stridende. Dette gjorde at man måtte ødelegge kollektivet for å vinne krigen. Det normale liv kunne ikke lengre leves og Douhet påpekte også at det muligens ikke var nødvendig med frekvent urban bombing, siden den psykologiske effekten av at det kunne oppstå var nok til å påvirke kollektivets vilje (Meilinger, 1997, s.11). Kort oppsummert hadde Douhet troen på at bruk av strategisk bombing gjennom en kraftsamling over en kortere periode, ville føre til at motstandernes sivilbefolknings vilje ble knust.

Douhet var også forut sin tid med sine prediksjoner angående luftmaktens avgjørende rolle i den tredje dimensjon i fremtidens kriger, der han mente at luften ville bli en dominerende slagmark. Douhet skildret en tanke hvor den militærmakten som kontrollerte luftrommet ville kunne kontrollere landmassen i området, grunnet muligheten til å operere i den tredje dimensjonen. Krigen kunne nå bli brakt til alle folk i alle slags mulige områder og de psykologiske effektene av dette ville ha en stor betydning for krigens gang (Meilinger, 1997, s. xiv). Han så for seg et potensiale i offensiv bruk av luftmakt hvor det nå var mulig å kunne avgjøre krigen hvor som helst innenfor fiendens territorium uten å måtte ofre all kampkraft i en stillestående frontlinje. Douhet mente at en offensiv luftmakt gav mer effektivitet og at man dermed kunnet bruke bakkestyrker til defensiv krigføring kontra offensiv.

Avslutningsvis mener Pape selv at straff ikke funker. Han viser til at når en stats egne interesser står på spill så vil staten og befolkningen ha såpass høy smerteterskel at bomber og andre maktmidler ikke vil være nok. Han peker også på at lav til middels bruk av straffebombing skaper sinne istedenfor frykt, mens mye straffebombing vil føre til apati istedenfor opprør mot egne folkevalgte. (Pape, 1997, s. 98.)

3.2.2.2 Halshugging

Selve grunnlaget for teorien om halshugging ble presentert i 1986 av den amerikanske obersten John Warden. Teorien kommer frem i Wardens femringsmodell for bruken av luftmakt. Teorien tar utgangspunkt i å dele motstanderen inn i 5 ringer. Ringene består av lederskap som blir den innerste ringen, så kommer prosesser, infrastruktur, befolkning og militær evne. Denne form for kategorisering er noe Warden velger å legge i beskrivelsen “enemy as a system” (Warden, 2011, s. 67). Warden mente at hvis man skulle se fienden som et system så måtte man først se for seg hvordan en ønsket slutttilstand vil se ut, altså systemet som vil oppstå etter kampanjen. Ut ifra den slutttilstanden kan man gå til det eksisterende systemet for å evaluere hva man må ramme for å oppnå den ønskede slutttilstanden. Når man

først finner den overordnede systemeffekten man ønsker å oppnå, så mener Warden at man må finne de strategiske tyngdepunktene hos fienden. Warden mener at man må jobbe seg metodisk fra innerste sirkel (leder) og utover, for å finne de rette strategiske tyngdepunktene. Wardens bruker den menneskelige kropp for å male et bilde av fienden som et system. Selve grunnfilosofien til Warden går ut på å ramme hodet (hjernen) til kroppen, altså den strategiske og politiske drivkraften. Ødelegg den og kroppen dør, isoler den og kroppen vil paralyseres, forvirr den og kroppen vil bli ukontrollerbar (Pape, 1996, s. 80).

Wardens overordnede tanke med femringsmodellen er å gå etter den innerste sirkelen. Warden mener at ved bruk av strategisk bombing av de ulike tyngdepunktene som identifiseres, så kan man undergrave en motstanders vilje til å kjempe. Dersom det gjennom analyse viser seg å være umulig å ta ut lederskapet, så har man mulighet til å forsøke å påvirke en av de andre ringene. Et annet element som Warden påpeker er den generelle avkastningen man kan få på å ramme de forskjellige ringene. Hvis man ser ringene hver for seg, ser man at det vil koste betraktelig mer ildkraft hvis man ønsker å ramme alle de væpnede styrkene eller befolkningen, kontra å gå etter lederskapet. Dette gjør at Warden mener at rent kostnadmessig så vil det være en god investering å ramme den innerste ringen. Warden mener allikevel at man ikke skal neglisjere de ytterste ringene, han vektlegger at man må ha et bevisst forhold til kostnaden av å ramme de ytterste ringene er av et større omfang (Warden, 2011, s. 69).

Pape beskriver den ideelle halshuggingskampanjen som en kampanje der man ville angripe viktige myndighetsledere, bygninger, og kommunikasjonsnettverker i motstanderens politiske sentre. I tillegg til å ødelegge vitale noder i nasjonens økonomiske infrastruktur som for eksempel petroleumsanlegger og strømforsyninger. Siden mye av lederskapet og kommunikasjonsmålene vil befinne seg i små rom eller være av liten størrelse, så er det nødvendig med presisjonsstyrte våpen. I tillegg pekte Warden på at ledelsen og de andre målene var av såpass liten størrelse i antall, at en slik halshuggingskampanje kun ville ta noen dager (Pape, 1996, s. 56). Samtidig problematiserer Pape halshuggingsstrategien i den forstand at han peker på svakhetene med den. Han viser til at selv om man har presisjonsstyrte våpen, så vil etterretningen være kritisk for å få brukt dem (Pape, 1997, s. 106).

Halshuggingsteorien tar også for seg tre forskjellige fremgangsmåter som kan brukes, der hver enkelt fremgangsmåte har en litt forskjellig mekanisme for suksess. Den første er

halshugging av lederskap. Denne fremgangsmåten går ut på å eliminere utvalgte ledere hos motstanderen som virker å være de drivende kreftene bak krigen, hvor ved eliminasjon av dem vil føre til fred. Dette på grunn av at etterfølgeren ikke trenger å være så forpliktet til målene med krigen, eventuelt at etterfølgerne ikke ønsker å fortsette krigføringen på grunn av redsel for deres eget liv. Den andre fremgangsmåten er politisk halshugging. Der ønsker man å bruke luftmakt til å skape omstendigheter på bakken som muliggjør at innenlands opposisjonsgrupper klarer å styrte regimet og samtidig innsette et nytt og mer vennlig regime. Her ønsker man å ramme regimets instrumenter for intern kontroll, som egne sikkerhetstiltak og kommunikasjonsenheter, i den hensikt å isolere lederne i regimet. Den siste fremgangsmåten er militær halshugging. Her angriper man nasjonale kommando og kontrollnettverk for å isolere det sentrale lederskapet fra sine egne styrker på slagmarken, i den hensikt å hindre de sentrale lederne fra å kunne gi ordre av strategisk og operativ betydning til sine egne. Uten kommando og kontroll så vil fiendens styrker kollapse ved bruk av militært press. (Pape, 1996, s. 80).

3.2.2.3 Nektelse

Nektelse er en annen Teori som Pape tematiserer. Den går ut på at man skal bruke luftmakten til å knuse motstanderens styrker til det punktet der vennlige styrker kan ta omstridte territorier, uten å gå på store tap. Nektelsesstrategien forsøker å hindre fiendens militære strategi og evne til å ta eller holde sine territorielle mål, samtidig som man søker å unngå store kostnader på egne ressurser. Nektelsesstrategier vil som regels ha et fokus på ødeleggelse av våpenfabrikker, bekjempelse av logistikelementer som bidrar til at ressurser fra hjemfronten når frontlinjen, forstyrelse av kommunikasjon og bevegelsesfrihet i konfliktområdet, samt handlinger som sliter ut motstanderens soldater. (Pape, 1996, s.69)

Pape mener at nektelsesstrategi kan fungere, men ikke ved bruk av strategisk bombing. Grunnen er at Pape mener det vil gå over i en straffestrategi som ikke vil fungere slik man ønsker. Istedenfor å få sivilbefolkningen til å vende seg mot motstanderens regime, så vil man ende opp med å fremprovosere forakt og sinne i befolkningen. Pape mener at hvis man skal få luftmakt til å fungere ved bruk av nektelse, så må man ned på et taktisk nivå. Pape kaller dette for "*theater air power*" og henviser til hvordan luftmakten kan benyttes sammen med styrkene på bakken. Pape velger å illustrere dette gjennom å bruke en metafor om luftmakten og bakkestyrkene som en "hammer og ambolt som knuser fienden gjennom hele operasjonsområdet" (Pape, 1997, s.95-100). For å forstå hvorfor taktisk nektelse vil fungere bedre enn strategisk så må man se alt i et større bilde. Han vektlegger at det er veldig dyrt å

drifte en strategisk nektelseskampanje, samt at deres påvirkning kan være vanskelig å anta. Dette legger han i at man har mulighet til å ødelegge større mål som fabrikker og infrastruktur, men at det ikke er en garanti for at man klarer å hindre fienden i å få tak eller oppbevare de ressursene og infrastrukturen man angriper. Han påpeker at det er vanskelig å analysere hvilke tiltak en motstander vil gjøre etter å ha blitt angrepet, samt at en reduksjon i produksjonsevne ikke nødvendigvis vil ha en stor påvirkning siden regimet kan kannibalisere økonomien sin, der de tar penger fra andre sektorer. Pape mener til slutt at hvis det skal funke med nektelse gjennom strategisk bombing så må man eliminere produksjonen av alle viktige ressurser, noe som har vist seg til nå å være tilnærmet umulig. (Pape, 1997, ss. 95-100).

Til slutt kan man dele nektelse inn i tre hovedstrategier. Den første defineres som direkte støtte til bakkestyrkene og er den første nektelsesstrategien som kom. Den går ut på å støtte egne bakkestyrker med overvåkning og bombing av fiendens logistikkpunkter ved eller i nærhet av frontlinjen. Den andre strategien kalles for strategisk interdikt. Denne går i hovedsak ut på storskala operasjoner med mål om å enten ødelegge fiendens militære produksjonskilder, eller isolere produksjonskildene fra å kunne gi produkter til frontlinjen. Selve meningen med denne strategien er å hindre at motstanderen kan få etterforsyninger av våpen og krigsmateriell som fienden trenger for å føre en krig. Den siste og tredje strategien kalles for operasjonelt interdikt. Med operasjonelt interdikt vil man angripe kampstøttefunksjoner som bidrar til at fienden kan føre krigen. Vanlige mål man ønsker å ramme eller ødelegge ved en slik strategi vil være taktiske etterforsyningsnettverker, kommando og kontrollfasiliteter og forsterkninger. Meningen med slike angrep er å påføre fienden operasjonell paralysing, noe som vil påføre fienden problemer når det kommer til forflytning og koordinering av styrker i operasjonsområdet (Pape, 1996, s. 70-72).

4. Empiri

4.1. Tsjetsjenia

Den første krigen mellom Russland og Tsjetsjenia startet i desember 1994 og varte til slutten av august 1996. Bakteppet for krigen grunnes misnøye fra Kreml mot den tsjetsjenske presidenten Dzokhar Dudayevs måte å styre Tsjetsjenia på, noe som resulterte i at Tsjetsjenia var blitt vanskeligere å kontrollere. Tsjetsjenia med Dudayev i spissen nektet russisk føderal hjelp, samtidig som det skjedde en økning i våpensmugling, terrorisme og smugling av Narkotika. I ansløpet til sommeren 1994 eskalerte det interne disputer i Tsjetsjenia, noe Kreml

anerkjente som en mulighet for å kvitte seg med President Dudayevs for å gjenopprette kontroll og stabilitet i provinsen. Planen til Kreml var i utgangspunktet en rask operasjon, der Russland skulle vise frem sin imponerende slagkraft, samt styrte President Dudayev. De to hovedfaktorene for å kunne skape suksess i operasjonen var overlegenhet i panser og kontroll i luften. Dette ble sett på som mer eller mindre problemløst, siden Tsjetsjenias forsvar var veldig underlegent. Samtidig var tanken at russiske fly skulle holde seg i luften i den hensikt å skape et psykologisk press på styrkene som støttet president Dudayev (Baev, 1997, ss. 2-3).

Russisk bruk av luftmakt under konflikten var utført i tre forskjellige faser. Første fasen bestod for det meste i forberedelser til invasjonen, herunder overvåkning og transportoppdrag, også kalt luftstøtteoperasjoner. Andre fase hadde som fokus å oppnå luftoverlegenhet, altså kontraluftoperasjoner. Til slutt var det tredje fase som hadde som mål å støtte egne landstyrker i sin fremgang på bakken, herunder gjennom overflateangrep og strategisk bombing (De Haas, 2004, s. 134).

Før russerne kunne gi luftstøtte til bakkestyrkene måtte dem vinne og opprettholde luftoverlegenhet over konfliktområdet. Dette skyldtes at det var essensielt å ha kontroll i luften i tilfelle at de tsjetsjenske luftstyrkene ville gå til angrep på russiske nukleære og konvensjonelle kraftverker, samt annen viktig infrastruktur på russisk territorium. Derfor var defensive kontraluftoperasjoner en nøkkelfaktor i starten av konflikten. 1 desember 1994 gikk russiske Su-25 til angrep på tre tsjetsjenske luftbaser, noe som førte til en nøytralisering av det tsjetsjenske flyvåpenet. Etter dette måtte russerne håndtere den tsjetsjenske lufttrusselen mot avanserende russiske tropper. Dette skulle gjøres gjennom offensive kontraluftoperasjoner i form av luftpatuljer. Dette skyldtes at lufttrusseler fra tsjetsjenske allierte forble en trussel. For å kunne oppdage slike trusler var de russiske kampflyene avhengig av støtte fra plattformen som A-50 Mainstay (De Haas, 2004, s. 135)

En annen hovedoppgave for de russiske flystyrkene var å gi offensiv luftstøtte til sine egne bakkestyrker. Ved å gjennomføre luftangrep og ødelegge mål som kommandoplasser, bygninger, pansrede kjøretøy, kommunikasjonslinjer, broer, militære leire og industrielle komplekser, bidro russiske luftstyrker til et tryggere avansement for russiske bakkestyrker. De russiske luftstyrkene begynte ikke å angripe mål bak frontlinjen før etter at de russiske bakkestyrkene hadde avansert forbi tettbebygde strøk. Dette skyldtes at man ikke ønsket å skade inntrykket hos sin egen opinion i Russland, siden usensurerte oppdateringer om sivile tap kunne nå hjem til russiske borgere. Selv om sjefen for den russiske operasjonen

konsekvent benektet angrep på ikke-militære mål, så kunne rapporter fra media avdekke at luftangrep hadde forårsaket flere ofre i den tsjetsjenske sivilbefolkningen (De Haas, 2004, s. 135).

Bilder fra media av sivile tap gjorde et sterkt inntrykk på den russiske og internasjonale opinionen, der de kunne se all grusomheten som var forårsaket av den russiske invasjonen. Frykten for at den hjemlige opinionen ville gå imot den russiske maktanvendelsen i Tsjetsjenia førte til Russland en periode forbød bombing i kampområdene. Da ting etter hvert stilnet til åpnet det seg opp en mulighet for nye bombekampanjer med strategiske bombefly. Med tiden skiftet russerne bombefokus i retning viljen til de tsjetsjenske soldatene og sivilbefolkningen. Dette skyldtes russernes dårlige evne til å skape fremgang i kampområdene, noe som gjorde at de heller forsøkte å straffebombe urbane områder i den hensikt å knekke moralen. Ifølge russiske myndigheter ble Tu-23 Backfires brukt utelukkende til målbelysning med flares og utslipp av propaganda-flygeblader over Groznyj, i den hensikt å drive psykologisk krigføring. Derimot viser uavhengige kilder til at bombetokt mot konsentrerte tsjetsjenske styrker og andre strategiske mål som kraftverk, presidentpalasset, tv-tårnet og mediasenteret i Groznyj ble utført (De Haas, 2004, s. 135).

Ifølge russiske myndigheter ble Tu-23 Backfires brukt utelukkende til målbelysning med flares og utslipp av propaganda-flygeblader over Groznyj, i den hensikt å drive psykologisk krigføring. Derimot viser uavhengige kilder til at bombetokt mot konsentrerte tsjetsjenske styrker og andre strategiske mål som kraftverk, presidentpalasset, tv-tårnet og mediasenteret i Groznyj ble utført (De Haas, 2004, s. 135) Bombingen i byene førte til at Dudayevs styrker etter hvert måtte flykte til fjellene, der de så begynte med geriljakrigføring (Baev, 1997, s. 12). Et av de viktigere målene russerne hadde for kampanjen var å opprettholde kontroll langs veiakser, noe som inkluderer mye bruk av nærstøtte fra luften. Derimot, istedenfor å ramme tsjetsjenske ruter fra ulike fjellandsbyer så ble det fokusert mye mer på gjengjeldelse og straffebombing mot sivilbefolkningen i byer i den hensikt å terrorisere (Baev, 1997, s. 5).

Taktisk bruk av kampfly ble benyttet i stor grad under konflikten, og man kan si at de operasjonene kan betegnes som faktoren som gjorde opp for de mislykkede resultatene på bakken. Mye av dette skyldtes Russlands evne til å ta ut tsjetsjenske luftstyrker, noe som muliggjorde andre operasjoner. Det at de kunne ha kontroll i luften muliggjorde viktige ikke-stridende oppgaver som strategisk lufttransport mulig. Lufttransport var essensielt for å opprettholde stridsdyktigheten siden de russiske styrkene trengte etterforsyning og

forsterkninger. På den andre siden kan si at det russiske flyvåpenets evne til å drive nærstøtteoperasjoner som mindre suksessfullt. Det skal ha forekommet flere hendelser hvor russiske bakkestyrker ble angrepet av egne luftstyrker og målutvelgelsen skal ha vært veldig dårlig (Baev, 1997, ss. 7-8). Allikevel klarte russerne å gjennomføre et presist angrep mot president Dudayev som førte til hans død. Omstendighetene rundt angrepet er fortsatt uklart, men mest sannsynlig var det missilangrep fra luften, kalt inn av en etterretningssoldat som hadde plukket opp Dudayevs posisjon (Baev, 1997, s .5).

4.2 Georgia

Den væpnede konflikten mellom Russland og Georgia startet den 7 august 2008 og var over i løpet av 5 dager. Forløpet til konflikten i 2008 startet med en konflikt mellom Tbilisi hovedstaden i Georgia og lokale myndigheter i Sør-Ossetia i årene 1991-1992. Dette kom som et resultat av at Sør-Ossetia erklærte seg som en autonom oblast og uavhengig fra Tbilisi. Georgierne hevdet under denne konflikten at russerne støttet og forsynte lokalbefolkningen i Sør-Ossetia. (Allison, 2008, s. 1146)

Under Putin bygde Russland opp tilstedeværelsen av sikkerhetspersonell i den Sør-Ossetiske administrasjonen, og Russisk anerkjennelse av georgisk territoriell integritet snevret inn. Tbilisi trodde på denne tiden at Russland skaffet innflytelse i regionen. I april 2008 skjedde dette ved at Presidenten i Russland utstedte et dekret som etablerte en direkte offisiell forbindelse mellom myndigheter i Sør- Ossetia og Abkhasia. Bakgrunnen for dette kan være at Georgia økte sitt sikkerhetsforhold med NATO og USA. Sommeren 2008 økte spenningen mellom Sør-Ossetia og Georgia. Dette resulterte i flere episoder med trefninger mellom de to partene i tiden som ledet opp til den 8 august. Blant annet skal sør-ossetiske militser ha angrepet georgiske posisjoner. Begge partene så ut til klandre hverandre for å drive krigsoppbygging, noe som til slutt resulterte i at georgiske styrker begynte å skyte med artilleri og gikk inn med bakkestyrker mot Tskhinvali som er hovedstaden i Sør-Ossetia. Dette ledet til trefninger mellom Russiske og Georgiske styrker, noe som førte til at konflikten mellom de var i gang (Allison, 2008, ss. 1147-1148).

Luftressursene bidro stort i konflikten. I denne operasjonen viste Russland at luftmakt kunne ødelegge viktige installasjoner, luftressurser og andre militære mål, noe som bidro stort i tilretteleggingen av landoperasjonen som foregikk i Sør-Ossetia. I løpet av konflikten ble det fra russisk side brukt primært tre flytyper, to typer taktiske angrepsfly og et strategisk bombefly. Målene som ble valgt ut var nøye vurdert og skulle unngå unødvendig skade på

georgisk kritiske infrastruktur, transport, kommunikasjon og sivil industri. Det skjedde allikevel utilsiktet skade på sivile under konflikten (Lefebvre, McDermott, 2009, s. 93). Russiske styrker fløy mer enn 400 bombe sorties mot 36 georgiske mål i løpet av de få dagene konflikten varte. Det ble rapportert at den 9. August ble det flydd 120 sorties alene. Målene som ble tatt ut var opptil 300 km unna hovedstaden i sør-ossetiske Tskhinvali (Asmus, 2010, s. 180). Dette sier noe om planleggingen av den Russiske luftkampanjen.

Den russiske bombingene startet den 8 august da de slapp 5 presisjonsstyrte bomber mot en georgisk radarinstallasjon nær grensen til Sør-Ossetia. Denne radarstasjonen ble også bombet ved to andre anledninger under konflikten. (Lefebvre, McDermott, 2009, s 97). Like etter ble det sluppet bomber på militærbasen i Vaziani, som Georgia brukte som oppsetningsbase for sine militære reserver. Hovedflystasjonen til de georgiske flystyrkene i Maurioli ble den første dagen utsatt for flere bombetokt, hvor tre taktiske transportfly som tilhørte det georgiske luftforsvaret ble ødelagt (Lavrov, 2010, s. 54). I det samme tidsrommet bombet russerne andre georgiske militærinstallasjoner i nærheten av Gori. Det ble denne dagen tatt i bruk taktiske angrepsfly til å bombe georgiske styrker for å hindre at de nådde og blokkerte Roki-tunellen. Denne tunellen er en av hovedveiaksene som strekker seg mellom Russland og Sør-Ossetia, derav viktig for russiske styrker å kontrollere. Det ble også tidlig i konflikten bombet flere Georgiske flybaser, som bidro til å hemme Georgia sine luftstyrker (Lefebvre, McDermott, 2009, ss. 93-94).

Russerne benyttet seg ikke bare av presisjonsstyrte bomber fra angrepsfly. De benyttet seg også dumme bomber fra strategiske bombefly. Den 9 august fløy det fire strategiske bombefly av typen Tu-22M3 og slapp 250 kilos tunge dumme bomber over en flyplass nær byen Kutaisi. Bombene traff målet noe som resulterte i at flystripen ikke lengere kunne benyttes. Senere i konflikten den 11 august, bombet russerne mål dypt inn i georgisk territoriet, blant annet ble luftkommando senteret i Batumi utsatt for bombing. Bombingen fortsatte utover denne dagen og målene som ble bombet var sivile radarstasjoner, georgiske stridsvogner, flybasen ved Senaki og andre militære mål i Gori, Poti og Kodoridalen. Den siste dagen med bruk av luftmakt var den 12 august. Der ble luftresursene brukt til å ramme georgiske bakkestyrker i tettstedet Ruisi som er i nærheten av byen Gori (Lefebvre, McDermott, 2009, ss. 93-94)

4.3 Syria

Russland og Syria inngikk en avtale om en russisk operasjon som omhandlet utplassering av militære fly i slutten av august 2015. I Syria var det borgerkrig og president Assad hadde bedt Russland om bistand til å gjenopprette orden. Drivkraften bak operasjonen var å bekjempe terrorisme innad i Syria og andre bevæpnede styrker i opposisjon til Assad, med et mål om å sikre at Assad forble statshode i Syria. Innblandingen kan skyldes Russlands ønske om å reetablere sin innflytelse i verdenssamfunnet etter flere år med relativt svak innflytelse. Samtidig henviste Russland til operasjonen som et forsøk på å skremme russere som hadde blitt fremmedkrigere samtidig som de fikk satt et standpunkt på hvilken tilnærming de hadde til islamske terrorister. Den russiske operasjonen i Syria fremstår som godt tatt imot hjemme i Russland (Lucas, 2015, s.3).

Allerede 7 september begynte deployeringen av russiske flystøtteelementer til Khmeimim flybase i Syria Latakia. I løpet av måneden hadde Russland deployert fire Su-30SM kampfly, tolv moderniserte Su-25 nærstøttefly, tolv Su-24M taktiske angrepsfly og fire avanserte Su-34 jagerbombere. I tillegg til de nevnte kampkapabilitetene var det flere transport og overvåkningsfly på basen. Til slutt kan det nevnes at russerne hadde lite presisjonsstyrte våpen. Selve bombekampanjen gikk i gang den 30 september. (Lavrov, 2018, s. 1)

Den første måneden i bombekampanjen i Syria viste at Russland ikke lot seg begrense til kun terroristgrupper når det kom til angrep. Ifølge uavhengige kilder ble det estimert at rundt 80 prosent av luftangrepene den første måneden var mot væpnede styrker i opposisjon til Assad-regimet. Samtidig måtte de russiske luftstyrkene se seg nødt til å avvike fra gamle taktikker ettersom de nå hadde modernisert utstyr og befant seg i et annet operasjonsområde enn hva de var vant til. De første videoene publisert av russiske myndigheter som viser russiske luftangrep i Syria demonstrerer lav treffsikkerhet ved bruk av ikke-presisjonsstyrte våpen. (Lavrov, 2018, s. 3) Mye av grunnen for dette kan forklares gjennom at det var forbudt å fly under 4 kilometer til bakken, grunnet risiko for håndholdte luftvernsystemer. På grunn av avstandene fantes det ingen siktemidler eller andre støttefunksjoner som kunne øke presisjonen til våpnene som ikke var presisjonsstyrte.

De russiske flyene ble i hovedsak brukt til taktisk bombing hvor de skulle ta ut gitte mål bak fiendens linjer. Ammunisjonen de bar på varierte mellom ikke-presisjons høyeksplosive bomber og klasebomber, samt iblant eldre presisjonsmissiler. Det eksisterte heller ingen tydelige lufttrusler for russerne, noe som gjorde at de kunne bruke alle flytypene til bombing

av enkeltmål uten å måtte ta bruke ressurser på defensive operasjoner. Til å begynne med var målene som ble tatt ut planlagt god tid i forveien, hvor koordinater og nyttig informasjon var tilgjengelig før sortiesene. Dette gjorde at gruppen på 32 fly fullførte til sammen 1292 kampoppdrag på 1623 mål i løpet av den første måneden i bombekampanjen. Offisielle rapporter fra medier kunne melde at hvert angrep var suksessfullt og at hvert mål ble erklært ødelagt, uavhengig om det var direkte treff eller treff i nærhet av målet (Lavrov, s.4). Igjennom hele den russiske bombekampanjen ble det flydd 34 000 kampoppdrag hvorav over 100 000 mål ble rapportert som truffet. Russisk bruk av taktisk bombing kan sies å være toneangivende, samtidig var disse høye tallene oppnådd gjennom deployeringen av minst to crew per flymaskin, samt tilfredsstillende antall teknikere og tilgang på reservedeler. (Lavrov, s. 22)

Russerne fokuserte deler av angrepene sine mot grensekryssinger, infrastruktur inkludert vannforsyninger, behandlingssteder og sykehus. Ødeleggelser på steder som markeder, skoler og hus skal ha forekommet. Den 30 november 2015 Nord-vest i Syria ved grensen til Tyrkia ble det meldt om russiske bomber som skal ha truffet et marked og tatt livet av minst 44 mennesker (Lucas, 2015, s. 4). Selv om russerne bombet i urbane strøk, har det russiske militæret benektet enhver påstand om sivile tap og skader, men de påstandene er det lite lid til med tanke på den overveldende bruken av dumme bomber under kampanjen (Lavrov, s. 5).

Strategisk bombing fra russerne kan ikke sies å ha vært overveldende, men etter en terroraksjon mot russiske turister så valgte Putin å sende 12 strategiske bombefly av typen Tu-22M3 i retning Syria for å gjennomføre bombing mot IS-fasiliteter i nærhet av Rakka, hvor verdt bombefly slapp tolv 500kg bomber. Synet av de strategiske bombeflyene ble mer frekvent og andre typer russiske strategiske bombefly av typen Tu-95MS og Tu-160 fikk sine første kamperfaringer her. De fleste angrepene var rettet mot terrorgruppene, men et av hovedproblemene var at det var vanskelig å bekjempe de gruppene, grunnet at de gjerne var mobile og i små forband. Samtidig hadde ikke terrororganisasjonene kontroll i store byer og stasjonære fasiliteter, noe som gjorde det vanskelig å ta ut mål av strategisk betydning fra luften. Det eneste russerne aktivt kunne bekjempe, var terroristokkupert oljeinfrastruktur. Angrepene på oljeinfrastrukturen skapte ikke de store endringene i frontlinjen, men det ble et effektivt tiltak mot finansieringen av terror siden man klarte å ramme økonomien til terroristene (Lavrov, ss. 6-7). Bruken av strategiske bombefly i den syriske bombekampanjen blir sett på som suksessfullt fra russisk hold (Lavrov, s. 23).

5 Drøfting

5.1 Russisk luftmakt og norsk doktrine

Haga påpeker i sin artikkel om russisk luftmakt at det er lite som skiller den vestlige og russiske metoden for bruk av luftmakt (Haga, 2015, s. 49). Siden det ikke finnes noen nedskrevet russisk luftmakts doktrine er man nødt til å bruke Russlands bruk av luftmakt i konfliktene i de siste årene for å finne ut om den er lik den norske luftmaktsdoktrinen.

Fra russisk side, kan noen faktorer tyde på at kontraluft ikke er noe som er av prioritet før man skal gå inn med egne styrker. En faktor som taler for dette, er antall fly som har gått tapt fra russisk side i løpet av Georgia. I løpet av krigen i Georgia i 2008 mistet Russland et sted mellom fire og syv fly i løpet av få dager konflikten varte (Lavrov, 2010, s 104). En faktor som taler imot at Russland ikke prioriterer kontraluft er i bombekampanjen over Syria i 2015 der de ikke mistet mer en to fly til motstanderen (Lavrov, 2018, s. 20). Det kan på den ene siden se ut som Russland tok med seg noe læring fra konflikten i Georgia, ved å øke sitt fokus på kontraluft på grunn av frykt for å miste egne fly. På den andre siden vil forbudet mot å fly under 4 kilometer ha minsket risikoen for å bli skutt ned av fiendes håndholdte luftvernssystemer være noe av grunnen til at antallet fly som ble skutt ned var redusert. En annen faktor som taler for at det er en prioritet fra russisk side, kan være konflikten i Tsjetsjenia på 1990 tallet. Her var et tydelig mål i den andre fasen av konflikten nettopp å vinne luftoverlegenhet. Her var det et mål fordi russerne ikke ønsket at de tsjetsjenske luftstyrkene skulle ta ut mål inne på russisk territorium (De Has, 2004, s. 135). Det er nærliggende å tro at dette vil være noe russerne prioriterer da de følte en trussel mot egne landområder.

Russisk luftmakt driver med bekjempelse. En faktor som støtter denne påstanden, er fra krigen i Tsjetsjenia. I den andre fasen av konflikten bombet de russiske kampflyene flystyrkene til tsjetsjenerne (De Haas, 2004, s. 135). Bombingen av flystyrker var også noe de drev med under konflikten i Georgia. Her bombet de flyplassen i Maurioli og Kutaisi (Lefebvre, McDermott, 2009, s. 93). Dette var interdikt operasjoner som er et underpunkt av bekjempelse. De drev også med nærstøtte til bakkestyrkene sine i Tsjetsjenia (De Haas, 2004, s. 134). Dette er også et punkt som faller under bekjempelse. I Syria sendte Russland 12 strategiske bombefly inn for å bombe ulike mål i rakka, bombeflyene slapp 12 500 kg store bomber (Lavrov, 2018, ss. 6-7). Det er få faktorer som kan motbevise denne påstanden, da

bekjempelse er trusler om eller bruk av kinetisk og ikke kinetisk makt (FDL, 2018, s.44). All denne bombingene i de ulike konfliktene gjør at det er nærliggende å tro at Russland driver med bekjempelse.

Vesten og Norge ønsker i flere kampanjer at luftmakten skal bidra tidlig i operasjoner før man sender inn bakkestyrker. Dette fordi kjerneegenskapene til luftmakt ikke muliggjør at man kan ta og holde terreng noe som er landstyrkenes bidrag inn i en felles operasjon.

Russland prioriterer bruk av luftmakt før de går inn med egne styrker. En faktor som taler for denne påstanden, er Georgia konflikten. Her ble det sendt russiske luftstyrker inn i Sør-Ossetia for å bombe georgiske bakkestyrker som var på vei mot den Roki-tunellen (Lefebvre, McDermott, 2009, s. 93). På den ene siden støtter dette påstanden om at Russland prioriterer luftmakt før de sender inn bakkestyrker. På den andre siden var russerne avhengig av tunellen for å få sendt inn sine bakkestyrker da det er en av få hovedakser fra Russland til Sør-Ossetia. Dersom de ikke hadde bombet disse georgiske styrkene, er det nærliggende å tro at dette hadde satt store begrensninger på hvor stor andel av de Russiske styrkene som kom seg inn til Sør-Ossetia og bidro inn i konflikten.

5.1.1 Delkonklusjon

I de tre konfliktene som oppgaven beskriver, kan man se at bruken av russisk luftmakt kan ses i sammenheng med den norske doktrinen som stammer fra den vestlige. Det er derfor nærliggende å tro at rollene Kontraluft, og bekjempelse er noe russerne benytter seg av. På den ene siden er derfor russisk luftmaktsanvendelse og den norske luftmaktsanvendelsen relativt lik. På den andre siden, ser man at Russland ikke alltid prioriterer eller klarer å vinne kontrollen i luften. Det er noe den norske doktrinen avgjørende i moderne militære operasjoner. Tatt det i betraktning, er det nærliggende å tro at det er lite forskjeller på hvordan den norske doktrinen er satt opp, og hvordan Russland benytter luftmakt i operasjoner.

5.2 Strategisk luftmakt gjennom straff

Bruken av strategisk bombing gjennom straff kan diskuteres å være relativt brutalt. Man ønsker å oppnå en effekt gjennom å knuse viljen til motstanderens sivilbefolkning i den hensikt å skape fred. Noen vil nok argumentere for at denne tanken er nok så paradoksal. Det at man faktisk ser for seg at man kan vinne kriger ved å angripe en motstanders sivilbefolkning istedenfor stridende styrker, vil muligens for en del høres absurd ut, men allikevel har kriger og kampanjer som 2. verdenskrig vært gjenstand for massiv bombing mot

sivilbefolkningen. Historien kan tenkes å representere et fundament for å forstå hvorfor ting i nyere tid har skjedd. Douhets tanker har som nevnt blitt prøvd ut, og selv om Pape mener straff ikke funker er det allikevel mulig å anta at Russland gjennom de tre presenterte konfliktene har beveget seg i de baner, hvor det går an å argumentere for at Douhets teori om straff kan ha vært til inspirasjon. Dette er noe vi skal undersøke nærmere ved å se på russisk bruk av straff i de tre presenterte konfliktene.

Hvis vi tar for oss konflikten i Tsjetsjenia kan vi se at Russland hadde som formål å føre en relativt kjapp krig i den hensikt å vise Russlands potensiale, samt å styrte presidenten. De initiale målene til Kreml var nok ikke å føre en full skala krig, men å nå de overnevnte målene uten å lide så mye tap. Etter hvert som krigen utviklet seg og de ikke nådde målene med den maktanvendelsen de så for seg, kan man se et skifte hvor bakkestyrkene begynner å få nærstøtte fra russiske kampfly (Baev, 1997, s. 2). En slik utvikling går an å tolkes i den retning at russerne så for seg at de måtte eskalere maktanvendelsen for å nå sine politiske mål. Det er også mulig å se for seg at slike beslutninger kan ha blitt gjort under press med tanke på at man ønsket å vise en maktdemonstrasjon til verden. Med dette menes at det vil være rimelig å anta at Kreml ønsket å vise omverden at Russland fortsatt var en kampkraft å være observant på, tross Sovjetunionens fall. Hvis Kreml var ute etter å vise hva Russland var gode for, er det trolig at man kan se for seg at de ikke ville sette store begrensninger på egne styrker vedrørende maktanvendelse, så lenge man klarte å oppnå det politiske målet.

Baev peker på at de russiske styrkene opprinnelig var fokusert på å støtte egne styrker, samt bekjempe Dudayevs bevæpnede formasjoner, hvor de så på sivilbefolkningen som nøytrale. Selv med en sivilbefolkning som i stor grad støttet sine egne, så var det ingenting som tydet på at strategien om å behandle sivile som nøytrale var feil. Det var mulig å skille på sivil og fiende, men når Groznyj ble hovedpunkt for kamphandlinger så ble kollaterale skader vanskelig å unngå. (Baev, 1997, s.12). Her ser man at det russiske flyvåpenet måtte operere i et kampområde hvor det var mange bygninger og sivile som var til stede. Det er rimelig å anta at dette gjør maktanvendelse fra luften i større grad utfordrende, siden våpnene man leverer er av såpass ildkraft at luftangrep vil føre til større skade, enn hva soldater på bakken kan utrette. Samtidig så skulle det russiske flyvåpenet støtte bakkesoldatene i kampene. Det vil være rimelig å anta at fra politisk hold, så måtte det tas en avgjørelse på hvor vidt man skulle bruke kampfly til nærstøtte i tettbebygde områder eller ei. Samtidig kan man se for seg at en slik avgjørelse på mange måter ville symbolisere et standpunkt på hvordan Russland stilte seg i forhold til aksept for sivile tap, eventuelt at sivile nå ville være et kampmål. Dette

kan i så fall være grunnlag til å stille seg spørsmål på hvor vidt man kan begynne å anta at befolkningens vilje kan ha vært et mål for å oppnå de politiske målsetningene. På en annen side kan man se dette i lys av at man godtar sivile tap, men gjør alt man kan for å unngå det, med bakgrunn i at det er nødvendig for å vinne krigen i de urbane strøkene. Baev peker på at den russiske ødeleggelsen av Groznyj var en operasjonell nødvendighet, hvor fienden trakk ut av byen og inn i fjellene (Baev, 1997, s.12). Det er mulig å tro at Russland kan ha veid opp sivile tap mot operasjonell gevinst, og deretter fattet en beslutning på hvor stor risiko de var villige til å ta. Med en slik måte å tenke på, så er det mulig å anta at de sivile ikke var konkrete mål, men at de på mange måter ble i veien for det operasjonelle avansementet.

Videre kan vi se at grunnet medias evne til å dokumentere kamphandlingene så ble det et kort selvpålagt forbud av russisk bombing, i den hensikt å dysse ned uro i den hjemlige opinionen. En slik handling er mulig å se i lys av Russlands ønske om å lykkes med operasjonen. Det vil være rimelig å anta at de brukte denne våpenhvilen til å roe ned den hjemlige opinionen, samt forberede seg på neste trekk. De påfølgende angrepene mot Groznyj etter våpenhvilen blir av De Haas beskrevet som en bombekampanje der russerne prøvde å gå etter sivilbefolkningens moral, samtidig som russerne selv påstod at strategiske bombefly, kun ble brukt til å belyse mål med flares og utslipp av flyveblader. (De Haas, 2004, s.135-136). Hvor vidt en slik påstand kan verifiseres eller ei, er vanskelig å si, men hvis man ser på Douhets teori om intensiv bombing i urbane områder, så er det mulig å se visse sammenhenger. Et argument som støtter teorien om straffebombing i Tsjetsjenia er det russiske flyvåpenets handlinger, hvor de velger å bombe tette byer istedenfor fienden som hadde gjemt seg i fjellene. Det er rimelig å anta at flere faktorer spiller inn på hvorfor russerne gjorde som de gjorde. En kan tenke seg at russerne begynte å gå tom for konkrete handlingsalternativer for å vinne krigen. Sivilbefolkningen begynte i større grad å vise støtte til eget regime og fienden gikk over til geriljakrigføring i fjellene (Baev, 1997, s.12). Dette kan ha ført til at russerne i større grad ville skifte fokus mot sivilbefolkningen, siden fienden var vanskeligere å ramme. Det er mulig å spekulere i at dette kan ha vært deler av empirien på hvorfor det russiske flyvåpenet ble brukt til å bombe sivile i byene. En annen forklaring kan være politisk press om kjapp suksess. Man kan tenke seg at Kreml ikke var fornøyd med tingenes tilstand, samt at tiden begynte å gå i fra dem med tanke på å vise verdenssamfunnet hva Russland var gode for. Dette kan ha ført til at gjennom politisk desperasjon fra hjemlig hold, så kan sivilbefolkningen ha blitt et mål for Kremles planer om Russlands posisjon i verdenssamfunnet.

En ting som taler imot russisk straffebombing i Tsjetsjenia, var måten russerne bombet på. Det var ikke registrert noen teppebombinger og som regels kom russiske fly vilkårlig i par for å slippe 10-12 bomber, noe som ikke står i stil med Douhets tanker om massiv strategisk ødeleggelse (Baev, 1997, s.13). På en side kan argumentere for at bombetoktene til en viss grad kunne påvirke sivilbefolkningens moral, siden bombene kunne forårsake skader på enkelte områder, men på en annen side så kan man tenke seg at grunnet befolkningens moral og motstandsvilje, så ville en slik bombing ikke karakteriseres som nevneverdig påvirkende for sivilbefolkningen. Et annet aspekt er den russiske opinionen og media som kunne få oppdateringer på hva som skjedde i Tsjetsjenia. Her er det mulig å argumentere for at det ikke var politisk nok stor vilje til å gjennomføre straffebombing i stor nok skala til at det kunne hatt en effekt.

Ser man på konflikten mellom Russland og Georgia kan man finne andre motargumenter for at russisk strategisk bombing for å straffe sivilbefolkningen ikke er en russisk strategi. Russernes mål var nøye planlagt, og hvor de ikke skulle gjøre skade på kritisk georgisk infrastruktur, transport, kommunikasjon og sivil industri. Dette kan vise en russisk plan, hvor de ikke tenker å bruke strategisk bombing mot sivile og heller retter fokuset mot mål de må ta ut for å oppnå operasjonell suksess. En annen faktor som kan være med på å forklare hvorfor man ikke ser tegn til bombing av sivile er konflikten korte varighet. Konflikten varte i snau fem dager, og russerne gjorde kort prosess på å nå sine mål. Her kan man tenke seg at hvis konflikten hadde blitt dratt ut i lengre tid, så er det mulig å se for seg at Russland måtte ha endret sin strategi. Dette kan argumenteres i Russlands ønske om å befeste sin rolle som stormakt i verden, og da måtte de ha vist til sine kapasiteter og hva de er gode for. Det går an til å tenke seg at russerne justerer luftmaktsanvendelsen sin alt etter hva den politiske viljen er, og at det kan benyttes i flere roller under en konflikt. Med dette kan man referere til hvordan luftmakten primært benyttes mot militære mål i den hensikt å ramme fienden, men at de kan eskalere hvis de ser det hensiktsmessig.

Bombekampanjen i Syria innehar også faktorer som kan være med på å belyse hvordan russerne forholder seg til strategisk bombing av sivilbefolkningen. Her kan man se at kampanjen starter med å ta ut nøye planlagte mål, i lik stil med det man har sett i Georgia. Taktisk bombing virker å være tyngden i angrepene som russerne foretar seg i kampanjen, dette ser man spesielt i antall mål bekjempet, der antall mål stiger forbi 100 000. Samtidig ser man at bruken av "dumme bomber" er relativt stor. Med bruk av dumme bomber så risikerer man å bomme på målene sine, kombinert med at russiske fly måtte holde seg over 4 km fra

bakken, så kan man begynne å anta at utilsiktet skade på sivile kan ha forekommet. Dette ser man i situasjoner som der russiske bomber traff et marked og det antas at minst 44 personer mistet livet. (Lucas, 2015)

Bilde: *Marked i Ariha Nord-vest i Syria, ødelagt i et russiske bombeangrep.*

(<https://eaworldview.com/2015/11/syria-daily-russia-kills-44-in-market-bombing/>)

Slike bilder kan være med på å skape splid på hvor vidt intensjonen til russerne var å ta ut militære mål, eller om befolkningen kan ha vært et mål i seg selv. På den ene siden kan det tenkes at dette er et uhell der dumme bomber har blitt sluppet på feil sted, eventuelt at markedet var en møteplass for terrorister. På den andre siden kan dette vitne om en form for avskrekkelse med et mål om å drive psykologisk krigføring mot befolkningen. Med dette kan det tenkes at terrorister kan ha holdt til rundt markedet, og ved å bombe det så kan russerne ha ønsket å skape en signaleffekt til befolkningen på hva som ville skje hvis man samarbeidet med terroristene. En siste faktor er at det kan være vanskelig å identifisere hvor vidt det er et forsøk på å bombe viljen i befolkningen i Syria, eller om det er selve konflikten i seg selv. Russland drev en bombekampanje på vegne av et regime, motstanderen var terroristgrupper som kan antas å være vanskelig å skille fra en sivilbefolkning oppe fra luften. Dette skaper flere dilemmaer, der det kan tenkes at angrep på sivile kan ha forekommet, men at intensjonen har vært å ramme terroristene. Dette fører videre til at det er mulig å anta at på grunn av høyden og ammunisjonen som ble brukt, så godtok russerne risikoen med å skade sivile. Dette på grunn av at det kunne være vanskelig å skille mellom hvem som var sivil og terrorist fra de høydene.

5.2.1 Delkonklusjon

Det man kan se gjennom de ulike konfliktene er at det eksisterer en klar sammenheng mellom den politiske viljen og hvilken maktanvendelse som brukes. En annen faktor som kan være utløsende for at russerne går over til en taktikk som kan minne om strategisk bombing av sivile er hvordan konflikten utvikler seg over tid. Russland ønsker som nevnt å gjenopprette sin status som stormakt, noe som gjør at det er mulig å tenke seg til at hvis desperasjonen for suksess er stor nok, og man ikke kommer noe vei med planlagte taktiker, så kan strategisk bombing av sivile være en taktikk for å oppnå en slik suksess. Til slutt ser man at russerne primært benytter seg av luftmakten til å ta ut taktiske mål i konflikter og til støtte av egne bakkestyrker. Dette kan man se videre med at hvis konflikten utvikler seg så kan luftvåpenet benyttes i flere forskjellige roller, alt ettersom de militære og politiske målene trenger dem til å gjøre, være seg taktisk eller strategisk.

5.3 Strategisk luftmakt gjennom halshugging

Wardens femringmodell og teori om halshugging ble introdusert i teoridelen. En slik tilnærming rundt strategisk bombing kan sies å være sies å være kompleks, samt at det kreves nøye analyser før gjennomføring. Det å skulle finne ulike egenskaper hos fienden som kan sees på som en "akilleshæl" kan tenkes å være utfordrende siden fienden kan ha mange egenskaper som gjør den stridsdyktig. Samtidig er det rimelig å anta at før og underveis i en konflikt så vil ting være dynamisk og dermed kan man argumentere for at det er vanskelig å prediktere effekten konkrete handlinger vil få. Samtidig er det verdt å merke seg at teorien tar utgangspunkt i å få en slutt på konflikten så fort som mulig, der Warden ser for seg at korthuset vil falle hvis man tar ut de rette målene. Dette er spesielt spennende siden teorien viser til at man på relativt kort tid kan vinne konflikter. (Pape, 1997, s.97). Siden man skal forsøke å ta ut ledere så kan det tenkes at etterretning kan bli et problem. Det vil være rimelig å anta at lederne som er mål vil være skjulte, samt gjøre hva de kan for å ikke bli oppdaget. En tilleggsfaktor som kan være gjeldende er hva som skjer når man fjerner de målene man ønsker å ta. Det vil være rimelig å tro at ledelsen blir erstattet av nye og med det nødvendigvis ikke evner å snu regimets vilje i den retning man ønsker.

Hvis man tar for seg krigen mellom Russland og Tsjetsjenia er det mulig å identifisere en tydelig faktor som kan sees i lys av Wardens halshuggingsteori. Kreml ønsket et regimeskifte, noe som kan ha ført til at president Dudayev ble en form for hovedmål i den russiske kampanjen. Grunnen for et ønske om regimeskifte lå i Kremls ønske om å få kontroll i den opprørske provinsen (Baev, 1997, s.2). Samtidig ønsket russerne en kjapp kampanje

uten store utfordringer. Noe som kan sies å stå i stil med Wardens tanker, der man med bruk av presisjonsvåpen kan få en slutt på krigen relativt fort.

Noe av det første vi kan se er at det russiske flyvåpenet i stor grad bidrar med nærstøtteoperasjoner til bakkestyrkene som avanserer mot Groznyj, samt bombing av objekter. En kan tenke seg at dette var et forsøk på å skape fremgang samt å skape et psykologisk press på soldatene til Dudayev. Med dette kan man se for seg at med en såpass intensiv bruk av luftmakt så kunne soldatene til Dudayev bli såpass påvirket at de ikke ønsket å kjempe, siden russerne kan sies å være såpass overlegen når det kom til maktmidler og antall. Videre er det mulig å argumentere for at ved et russisk forsøk på å psyke ut Dudayevs soldater, så kunne de få dem til å vende seg mot Dudayev og med det styrte han som president. Hvor vidt det som nevnes var en russisk strategi for å styrte Dudayev vites ikke, men Baev skriver at russerne valgte å vise stor grad av tilstedeværelse med kampfly i den hensikt å påføre Dudayevs soldater psykologisk press. (Baev, 1997, s.3). Derimot kan man se at russerne valgte å ta ut diverse mål som gjorde noe med forsvarsevnen til tsjetsjenerne. Det er mulig å tenke seg at dette kan ha vært med på å gjøre krigen mindre regulær, noe som kan ha gjort det vanskeligere for russerne å føre krig. Dette er mulig å se i lys av at styrkene til Dudayev etter hvert som Groznyj falt, trakk seg tilbake til fjellene for å begynne geriljakrig. Det er mulig å argumentere for at det blir vanskeligere å drive strategisk bombing etter Papes teori når styrkene blir spredd i mindre grupper og det ikke eksisterer klare strategiske mål å ta ut.

I krigen i Tsjetsjenia er et av de klart tydeligste tegnene på strategisk bombing med Wardens teori som grunnlag, angrepet som tok livet av President Dudayev. Her kunne man se hvordan presisjonsvåpen fra luften gjennom god etterretning, bidro til å ta ut selve lederen for Tsjetsjenia. På den ene siden går det an å argumentere for at dette var en stor suksess som kunne føre til en strategisk endring i den retningen Kreml ønsket. På den andre siden kan man diskutere hvor vidt det å ta ut den folkevalgte lederen var strategisk klokt. Det vil være rimelig å anta at dette skapte avsky i befolkningen, samtidig som Dudayev hadde mange soldater som kjempet for han. Det er mulig å argumentere for at dette kan ha gitt Dudayevs styrker en enda bedre grunn til å føre krig mot de russiske styrkene. Et annet aspekt kan være at selv om man klarte å ta ut Dudayev, så var det ingen garanti for at en ny leder for styrkene ville overta, noe som da ville ført til at angrepet på mange måter ikke ville ha nytte. Samtidig viser tematiseringen til Pape om etterretning seg gjeldende. Det kan sies at uten god

etterretning på hvor Dudayev befant seg, så kan det i større grad ha blitt vanskeligere å ta ut et såpass profilert mål.

Konflikten i Georgia kan på mange måter sies å være en suksess ved bruk av russisk luftmakt. Kampanjen var over på fem dager og er til en viss grad mulig å drøftes opp mot Wardens teori. Selve kampanjen hadde som hovedmål å frigjøre Sør-Ossetia fra georgiske styrker. Russland gjorde dette gjennom nøye planlagte angrep der man kan argumentere for at de forsøkte å skape en form for strategisk paralysing (militær halshugging) hos de georgiske militærstyrkene i Sør-Ossetia. Vi kan se at russerne tok ut viktige mål som en radarstasjon, et kommandosenter, militær oppsetningsbase og hovedflystasjonen til de georgiske styrkene. Her kan man argumentere for at de russiske luftstyrkene paraliserte de georgiske styrkene i form av å minske deres situasjonsoversikt, hemme militære kommunikasjonslinjer samt ramme nærstående styrker. Selv om dette ikke virker som omfattende angrep kan man argumentere for at angrepet var tilstrekkelig for å oppnå Russlands behov for å kunne deployere egne styrker inn i Sør-Ossetia via Roki-tunellen. Et annet argument som underbygger påstanden om strategisk paralysing av de georgiske soldatene, er russernes jevnlige bombeangrep på andre fly og militærbaser. Med dette kan man se at de oppnådde effekt i den grad at de klarte å hemme de georgiske bakke og luftstyrkene fra å operere slik de ønsket.

Det som gjør denne konflikten vanskeligere å se i lys av Wardens teori, er at målet for militæroperasjonen ikke bærer preg av å bestå av mange strategiske mål. Man kan argumentere for at militære fly og bakkeinstallasjoner kan ha strategisk virkning, men med tanke på omfanget av konflikten og hovedmålet til Russland, kan man argumentere for at målene som ble tatt ut var av taktisk betydning for å kunne gjennomføre en innsetting av styrker til Sør-Ossetia. Samtidig kan man se et skifte der Russland etter hvert begynner å bombe inn i Georgia for å ta ut militær infrastruktur. Det vil være rimelig å anta at slike bombetokt kan representere et forsøk på å skape en større avstand til de Georgiske soldatene, samtidig som de forsøker å knele den georgiske motstanden. Dette vil i så fall kunne være gjenstand for strategisk effekt, siden de gjennom å bombe viktige mål skapte en effekt som hindret georgiske soldater fra å yte motstand. På en annen side kan det være mulig å anta at angrepene hadde til hensikt å ta igjen på den georgiske regjeringen, eventuelt statuere et eksempel på at Russland ikke ville finne seg i et nytt angrep.

Den russiske luftkampanjen i Syria innehar noen faktorer som er med på å kunne gjøre det problematisk å drøfte opp mot Wardens halshuggingsteori. En av de mest klare faktorene er antall motstandere. Syria var i borgerkrig og russerne bidro med en luftkampanje i den hensikt å bekjempe Assads fiender, for å sikre at Assad forble president. En kan tenke seg at det å drive en luftkampanje mot flere motstandere fra luften kan by på utfordringer, videre kan det være rimelig å anta at det er vanskelig å skille på hvem man engasjerer og hvilken rolle den på bakken som treffes har. Et annet viktig punkt er at i en slik konflikt så vil motstanderen være underlegen, gjerne kun oppsatt med mindre våpen, samt spredt. Det vil være rimelig å se for seg at det kan bli vanskelig å skape en strategisk effekt ved angrep på små mål og opprørere. I tillegg vil opprørere i større grad benytte seg av geriljametoder for å drive strid, noe som gjør at det igjen kan være vanskelig å slå fienden siden den er såpass uforutsigbar.

Et tilfelle hvor man kan se til Wardens teori og russernes bruk av luftmakt er angrep på IS-kontrollert oljeinfrastruktur. Som nevnt tidligere så klarte angrepene å ramme økonomien til terrorgruppen, som videre fikk innvirkninger på IS finansiering av terror. Her er det mulig å se for seg at på grunn av terrorgruppens fotfeste og innflytelse i Syria, så måtte man finne måter som kunne ramme handlingsrommet til gruppen. På den ene siden er det mulig å argumentere for at angrepene var av strategisk effekt siden økonomi er essensielt for å kunne drive terror og krig. På den andre siden, kan man derimot argumentere for at et slikt angrep ikke vil gi en akutt effekt ved frontlinjene, noe som Lavrov påpeker. (Lavrov, 2018, s.7)

En siste faktor som taler imot at Russland benyttet seg av halshuggingsmetoden til Warden i Syria, er russernes overveldende bruk av dumme bomber. Her kan man argumentere for at siden russerne for det meste brukte slike typer ammunisjon, så kan man muligens anta at presisjon ikke har vært det viktigste for dem. Det som er interessant er at russerne måtte fly 4 km over bakken samtidig som de ikke hadde sikteutstyr som gjorde det mulig for dem å slippe bombene med en god treffsikkerhet. Dette gjør at man kan stille seg spørsmål rundt hvilke mål de hadde for kampanjen. Man kan tenke seg at hvis russerne hadde et ønske om å ta ut spesifikke mål, så ville de ha brukt presisjonsstyrte våpen i mye større grad. Dette blir da spørsmål til ettertanke hvor vidt det kan ha vært et forsøk på å spare penger, siden målene var mange og muligens ikke hadde mer enn taktisk betydning.

5.3.1 Delkonklusjon

Det som er mulig å ta med seg ifra de forskjellige konfliktene opp mot Wardens halshuggingsteori, er at det ikke fremkommer tydelig at dette er noe russerne i stor grad praktiserer. De bruker i flere av konfliktene dumme bomber som maktmiddel, noe som gjør seg utfordrende med tanke på presisjon. Allikevel kan vi se tendenser i Tsjetsjenia der de tar ut president Dudayev i et presisjonspreget luftangrep. Andre funn er evnen til å ta ut strategiske mål som IS oljeinfrastruktur i den hensikt å skape effekt i motstanderens økonomi. Samtidig ser vi at de i større grad forsøker å skape strategisk paralysing også kjent som militær halshugging. De søker å hemme motstanderens evne til å gjøre motstand, noe man kan se i lys av operasjonen i Georgia. Til slutt ser vi en tendens der konfliktene ofte bærer preg av å være eller bli irregulær, noe som gjør bruk av luftmakt i Wardens teori mer utfordrende.

5.4 Strategisk luftmakt gjennom nektelse.

Pape viser i sin beskrivelse av nektelsesteorien at dette er en av strategiene som kan fungere. Tanken på å ta ut motstanderen som faktisk fører krigen virker logisk. Dette fordi man ved å fjerne motstanderens evne, sitter igjen med vilje til å kjempe, men uten mulighet til å drive reell motstand. Derfor vil den som klarer å fjerne enn motstanders evne, til slutt gå ut som seierherre i konflikten. Denne bruken av luftmakt vil for enhver stat som anvender den virke som en naturlig måte å benytte den på. For russisk luftmaktsbruk er det flere konflikter som ser ut til å vise at denne tanken om hvordan luftmakten skal anvendes er plausibel. Dette skal vi nå undersøke ved å se på maktanvendelsen ved de tre ulike konfliktene.

I konflikten i Tsjetsjenia er det mulig å argumentere for at Russlands luftmaktsanvendelse står i stil med Robert Papes teori om nektelse. I krigen benyttet russerne seg av både offensive og defensive kontraluft operasjoner. Gjennom kampanjen de førte ble det bombet flyplasser, kommandoplasser, broer og industrielle komplekser (De Haas, 2004, s. 135). En av delene som inngår i teorien om nektelse er operasjonell interdikt. I disse operasjonene er det ønskelig å ta ut kampstøttefunksjonene. Dette kan være taktiske etterforsyningsnettverk, kommando og kontroll fasiliteter eller forsterkninger. (Pape, 1996, ss. 70-72). Dette var noe russiske styrker gjorde under krigen i Tsjetsjenia. De bombet broer som var viktige for tsjetsjenerne for å få etterforsyning av både materiell og personell. På den ene siden vil slike type operasjoner bidra i bekjempelsen av fiendes evne og dermed bidra inn i en nektelses strategi. Samtidig kan det argumenteres for at dette kun var mulig på grunn av at de tidlig tok ut den tsjetsjenske muligheten til å benytte seg av luftmakt. For da russerne først angrep, tok de tidlig ut tre av flybasene til Tsjetsjenia, noe som førte til at det tsjetsjenske

luftforsvaret ble nøytralisert (De Haas, 2004, s. 135) Det er nærliggende å tro at selv om bombingene her var taktisk, så kan effekten de oppnådde være strategisk. Dette argumenteres i at ved å nekte Tsjetsjenerne å bruke luften, så måtte tsjetsjenerne finne andre måter å slå tilbake mot russerne på, derav en avgjørende effekt.

I hvilken grad det tsjetsjenske luftforsvaret utgjorde en trussel kan diskuteres, men selv om de tsjetsjenske styrkene var underlegne, så kan det nok forsvares at nektelse av deres luftstyrker var en riktig prioritering av ressurser fra russisk side. En faktor som tyder på at de utgjorde en stor trussel, er som blir nevnt at Russland sine nukleære kraftanlegg var innen rekkevidde for et angrep fra luften. (Baev, 1997, S 135) Skadepotensialet ved et angrep på et slik kraftanlegg er stort. En faktor som tyder på at trusselen ikke var så stor, var at kampflyene som tsjetsjenerne disponerte var av en slik fatning at et angrep på de nukleære kraftanleggene tidlig ville blitt oppdaget og avverget av de russiske styrkene, med deres overvåkningsfly A-50 Mainstay (De Haas, 2004, s. 135). Uavhengig om påstandene om bombingene av flyplassen var nødvendig eller ikke, er dette ting som underbygger påstanden om at Russland handlet i tråd med teorien om nektelse.

En annen konflikt der nektelse strategien står fram, er konflikten i Georgia i 2008.

Luftressursene som russerne benyttet ble brukt til bombing av både forhåndsutvalgte mål, men også til bombing av georgiske styrker. Radarhodet ved grensen til Sør-Ossetia var det første målet som ble bombet under konflikten, kort tid etter rammet de georgiske styrker på vei mot den Roki-tunnelen (Lefebvre, McDermott, 2009, s 97). Ved å ramme styrkene som var på vei mot tunnelen, kunne man enklere kontrollere hovedaksen inn til Sør-Ossetia noe som kan ha gitt strategisk effekt. Ved å ta radarhodet bidrar du i å minske georgiernes mulighet til å kommando og kontroll, dette er ting som bidrar til å svekke deres evne til å føre striden på en god måte. Selv om radaren ikke ble ødelagt ved første bombing, forsøkte russerne ved to andre anledninger og bombe det samme målet. Det er derfor nærliggende å tro at å ta ut disse radarhodene og svekke georgiernes evne til å drive kommando og kontroll var av høy prioritet. På den ene siden vil det å ta ut deres evne bidra stort i deres evne til å kontrollere luftrommet. På den andre siden, hadde georgierne siden 90-tallet rustet opp sitt luftvern, noe som ville si at det å fly inn på georgiske områder, vil ha utsatt russerne for en større risiko (Lefebvre, McDermott, 2009, s 96) Det er rimelig å anta at gevinsten for å ta ut radaren var så stor at det risikoen var akseptabel for de russiske styrkene.

Nektelsesstrategien beskriver operasjonell interdikt, og i denne typen interdikt søker å ramme og ødelegge mål som forsterkninger. Under konflikten i Georgia i 2008 ble en av militærbasene som ble brukt i oppsetningen av georgiske styrker rammet (Lavrov, 2010, s 54). Det er nærliggende å tro at disse styrkene skulle forsterke den georgiske militære innsatsen. Dette er også noe som er med å underbygge påstanden om at nektelsesstrategien er den russiske tanken om hvordan man skal benytte luftmakt best. På den ene siden var bombingene av dette målet noe som ble gjennomført av få fly og nede på det taktiske nivået. På den andre siden, kan effekten de oppnådde ved å bombe oppsetningen ha hemmet de georgiske styrkene så mye at effekten de oppnådde var strategisk. Det er nærliggende å tro at effekten kan ha vært strategisk selv om målet i seg selv var taktisk.

Et annet argument for at nektelsesstrategien er den foretrukne måten for russerne, kan sees i lys at den blir utført på et taktisk nivå. Dette er ifølge Pape den eneste måten du kan få nektelse til å fungere. Dersom man bomber strategisk, mente han at man ville ende opp med sinne og forakt i befolkningen, noe som igjen gjør at sivilbefolkningen vil gi mer oppslutning til motstanderen. (Pape, 1997, ss. 95-100). I Georgia ble det sluppet våpen på 36 forhåndutvalgte mål. De fleste av disse målene, var militære mål som bidro til å gjøre den russiske krigsinnsatsen lettere (Asmus, 2010, s. 180). Det er få ting som peker mot at bombingene de drev med i konflikten var strategisk interdikt. For at det skal være strategisk interdikt, må man fjerne en eller isolere en motstanders mulighet til å benytte seg av de militære produksjonskildene, samt hindre at utstyret når frontlinjen (Pape, 1996, ss. 70-72). På den ene siden kan dette komme som et resultat av konflikten varighet. I og med at konflikten ikke strakk seg mer enn 5 dager, satt nok det noen begrensninger på hvor mye som ble produsert og hva som kunne ha blitt sendt videre mot fronten i konflikten. På den andre siden, er det mulig at georgierne trakk sine styrker tilbake og sentrerte seg rundt Tbilisi, ikke bare for forsvaret av byen, men også for å være nærmere produksjonslinjene. Samtidig kan det hende at russernes plan var ødelegge eller isolere produksjonskildene, men på grunn av varigheten, er denne påstanden vanskelig å bekrefte.

I Syria bar russisk luftmaktsanvendelse også preg av teorien nektelse. Konflikten har strukket seg over flere år og russerne angrepet over 100 000 mål (Lavrov, 2018 s.22). For at disse bombene skulle hatt noen effekt er det rimelig å anta at Russland bruk kan gjenspeiles i en teori. De fleste av angrepene som ble gjennomført var direkte angrep på de fiendtlige styrkene. På grunn av at fienden var en opprørsgruppe uten uniform og i små forband, og med

begrensede kapasiteter, er det vanskelig å få en strategisk effekt ved bombingene. De angrepene som ble gjennomført mot de væpnede styrkene var derfor av en taktisk art. Angrepene som ble gjennomført mot de væpnede styrkene er lett å kjenne igjen i teorien til Pape da det ene delen av nektelse handler om å ta ut fiendens styrker. På den ene siden er dette med å støtte opp under påstanden om at luftmakten som ble utøvd bar preg av Pape sin teori. På den andre siden er det nødvendigvis ikke sikkert at dette er fremgangsmåten de ville brukt dersom fienden ikke hadde vært så vanskelig skille fra sivile personer, slik som i Syria.

En faktor som taler imot at Russlands luftmaktsanvendelse i Syria bar preg av nektelsesteorien, er deres bruk av dumme bomber. I krigen brukte russerne blant annet strategiske bombefly til å slippe dumme bomber på mål i Rakka (Lavrov, 2018 s.6-7). På den ene siden kan dumme bomber gi effekt mot forsyningslinjene og mot de direkte stridene i en konflikt, men dette fordrar at man treffer de målene man er ute etter og treffe. Derfor kan nektelsesstrategien fungere. På den andre siden måtte de under denne konflikten fly 4 kilometer over bakken (Lavrov, 2018 s.3). Dette gjør at bombene man slipper, mister treffsikkerheten da de ikke kan styres inn mot målet etter du har sluppet de. Dette kan føre til bombene treffer sivile eller andre ting som ikke direkte var militære mål. Der treffer teorien om straff bedre enn teorien om nektelse.

5.4.1 Delkonklusjon

Med bakgrunn i funnene ved drøftingen er det nærliggende å tro at nektelsesstrategien, hvor luftmakten blir brukt til bombing av en motstanders evne til å drive kamphandlingene videre blir benyttet. Det er vanskelig å identifisere om bombingene i konfliktene er strategisk eller taktisk, men ser vi på bruken av forhåndsutvalgte mål som Russland bombet i Georgia, er det mulig å anta at Russland ønsker å bombe strategisk. Samtidig kan man se det at konflikten vedvarer over tid, gjør det vanskelig å nå det strategiske målsetningene dersom man ikke rammer fiendes evne til å slåss. Ved de konfliktene der fienden er vanskelig å skille fra sivilbefolkningen, ser det ut til at taktisk bombing av de direkte stridene er metoden russerne har anvendt. Gjennomgående for alle tre konfliktene er at russerne går til angrep på de stridene, og fjerner evnen til motstanderen i å drive luftmakten videre. Derfor vil man se at nektelse teorien er gjenkjennbar i måten de russiske styrkene anvender sin luftmakt.

6. Konklusjon

Til denne oppgaven hadde vi følgende problemstilling:

«I hvilken grad kan man si at strategisk bombing har vært en foretrukket strategi for Russlands luftmaktsanvendelse i moderne konflikter?»

Hvis vi ser på Russlands evne til bruk av strategisk bombing gjennom luftmakt i de ulike konfliktene, så er det en rekke faktorer som skiller seg ut. Vi kan se en tydelig gjenganger i at de ønsker en effektiv kampanje der de samtidig vil vise styrke som militærmakt. Dette henger nok sammen med det politiske ønsket om å reetablere seg som en stormakt i verdenssamfunnet. Noen av funnene i denne oppgaven kan tyde på at hvis den opprinnelige planen for kampanjen ikke når de forhåndssatte målene, så skjer det en endring i maktanvendelsen. Vi kan se at for eksempel i Tsjetsjenia så endret de strategi i den retning at de begynte å bombe sivile i urbane strøk. Hvorvidt dette skyldes en konkret strategi med å angripe befolkningen slik Douhet så for seg, eller om det er ren desperasjon for å knuse fienden, er i utgangspunktet vanskelig å konkludere. Allikevel kan man tyde gjennom å se på de opprinnelige planene at de i utgangspunktet fokuserer på å ramme militærevnen til motstanderen. Endringen i strategien synes å oppstå når de ikke oppnår suksess på bakken, noe som fører til at de tyr til andre maktmidler. Det er derfor mer nærliggende å tro at russisk bombing av sivile heller skyldes desperasjon, kontra at det er en strategi. Det er derfor nærliggende å konkludere med at politisk suksess er avgjørende for hvordan maktanvendelsen er, og hvilken strategi de benytter seg av.

Et annet funn er at halshuggingsteori ikke synes å være en prominent strategi ved anvendelse av russisk bombing. Dette kan nok skyldes faktorer som hvilke konflikter vi har valgt ut. Allikevel synes det ikke at presisjon og bruken av presisjonsvåpen er den prefererte fremgangsmåten hos russerne. Dette er på mange måter overraskende hvis man legger til vekt at doktrinen deres ikke avviker så mye fra vestlig doktrine. I utgangspunktet så ville man antatt at Russland muligens har tatt inspirasjon fra vesten, men faktorer som økonomi og hvor viktig de ulike målene er, kan ha vært gjeldende.

Noe annet denne oppgaven har vist, er at russisk strategi for luftmaktsanvendelse i større grad heller mot bombing av evnen til de fiendtlige styrkene. Dette ser man gjennom bombingene

som har funnet sted i Tsjetsjenia, Georgia og i Syria. De militære maktmidlene som motstanderen innehar, blir gjentatte ganger et mål for de russiske luftstyrkene. Om dette kommer som et resultat av at det russiske luftforsvaret ønsker å følge Pape sin teori vites ikke. Men, ved alle konfliktene har fiendtlige styrker, det være seg bakkestyrker, luftstyrker, kommando fasiliteter eller oppsetningsbaser vært mål for de russiske styrkene. Ved og ta ut disse målene bidro luftmakten til å svekke evnen deres til å sloss, noe som kan ha resultert i at de nådde noen avgjørende tilstander ved bruk av luftmakten, og dermed bombet strategisk. Samtidig har russerne ved alle sine konflikter gjennomfører mye taktisk bombing. Som for eksempel i bombingene av opprørsgruppene i Syria, eller styrkene på bakken i Tsjetsjenia. Allikevel har vi sett tilfeller som bombingene av styrkene på vei mot Roki-tunellen, der man kan argumentere for at russerne oppnådde en avgjørende tilstand da de fikk kontroll på tunellen, noe som muliggjorde at egne bakkestyrker kunne bruke tunellen til deres fordel. Til slutt vil det være rimelig å anta at russisk luftmaktsanvendelse ønsker å fjerne en motstanders evne og således gjenspeiler Pape sin teori om nektelse.

Avslutningsvis har vi sett at russerne tenderer til å bruke mye av luftkapasitetene sine til nærstøtte og taktisk bombing. Dette gjør at man kan stille seg spørsmål rundt hva som er den foretrukne strategien til russerne og om de ser på strategisk bombing som en prioritet. Samtidig er det vanskelig å konkludere hva russerne ser på som avgjørende effekter. Dette skyldes at i konfliktene kan militære kommandoplasser og andre mindre elementer være av strategisk betydning for motstanderen. Det er derfor vanskelig å si hvilken strategi russerne foretrekker, være seg taktisk eller strategisk. Dette fører videre til en konklusjon der vi kan se at det ikke nødvendigvis eksisterer en klar tanke eller strategi vedrørende Russlands bruk av strategisk bombing. Man finner tilfeller der man kan argumentere for at det er en tydelig strategi, men samtidig finner man tilfeller som argumenter mot. Dette fører til at det er mulig å si at den russiske luftmaktsanvendelsen i stor grad styres av den politiske viljen og det som skjer på bakken. I tillegg taler funnene for at russerne i større grad foretrekker bruk av taktisk bombing kontra strategisk.

Dette gjør at det er mulig å konkludere med at strategisk bombing i mindre grad er foretrukket når det kommer til russisk strategi ved luftmaktsanvendelse i konflikter. Russland innehar definitivt evnen til å i større grad kunne benytte seg av strategisk bombing, men at det ikke prioriteres før politikerne ser på det som en nødvendighet for å redde ansikt. Til slutt kan man konkludere med at mye henger sammen med Russlands ønske om å reetablere seg

som verdensmakt, og det vil være rimelig å tro at hvis desperasjonen er stor nok, så vil strategisk bombing i større grad kunne bli en foretrukken strategi i fremtiden.

7. Bibliografi

Allison, R. (2008). Russia Resurgent? Moscow's Campaign to "Coerce Georgia to Peace".

Royal Institute of International Affairs (1944-) Vol 84, No 6, 1145-1171,

<https://www.jstor.org/stable/25144986>.

Arbatov, A. G. (2000). *The Transformation of Russian Military Doctrine: Lessons Learned from Kosovo and Chechnya*. Garmisch-Partenkirchen: EUROPEAN CENTER FOR SECURITY STUDIES.

Asmus, R. D., & Talbott, S. (2010). *A LITTLE WAR THAT SHOOK THE WORLD*. New York: PALGRAVE MACMILLAN.

Baev, P. K. (1997). Russia's airpower in the Chechen War: Denial, punishment and defeat.

The Journal of Slavic Military Studies, 10:2, 1-18, DOI:

10.1080/13518049708430287.

Center for Naval Analysis. (2022, April 29). *About Us*. Hentet fra [cna.org](https://www.cna.org):

<https://www.cna.org/about/>

Centre for Analysis of Strategies and Technologies. (2022, April 29). *About*. Hentet fra

[cast.ru: www.cast.ru/eng/about/](http://www.cast.ru/eng/about/)

De Haas, M. (2004). *RUSSIAN SECURITY AND AIR POWER 1992-2002*. Oxford: Frank Cass.

FN. (2022, April 26). *Ukraina*. Hentet fra [fn.no](https://www.fn.no): <https://www.fn.no/Konflikter/ukraina>

FOREIGN POLICY RESEARCH INSTITUTE. (2022, April 29). *Anton Lavrov*. Hentet fra

[fpri.org: https://www.fpri.org/contributor/anton-lavrov/](https://www.fpri.org/contributor/anton-lavrov/)

Forsvaret. (2018). *Forsvarets doktrine for luftoperasjoner*. Forsvaret.

Haga, L. P. (2017). Russisk luftmakt 2.0. I T. Sæveraas, *Luftforsvarets skriftserie: A NEW RUSSIA? Consequenses for Norway and the Royal Norwegian Air Force?* (ss. 47-54).

Trondheim: Luftkrigsskolen.

Høiback, H. (2021, November 27). *Gerilja*. Hentet fra snl.no: <https://snl.no/gerilja>

- Jakobsen, D. I. (2018). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Oslo: Cappelen Damm.
- Jarslett, Y. (2020, Mars 21). *Flybombe*. Hentet fra snl.no: <https://snl.no/flybombe>
- Lavrov, A. (2010). Russian Air Losses in the Five Day War Against Georgia. I R. Pukhov, & D. Glantz, *The Tanks of August* (ss. 99-106). Moskva: Centre for Analysis of Strategies and Technologies.
- Lavrov, A. (2010). Timeline of Russian-Georgian Hostilities in August 2008. I R. Pukhov, & D. Glantz, *The Tanks of August* (ss. 37-75). Moskva: Centre for Analysis of Strategies and Technologies.
- Lavrov, A. (2018). *The Russian Air Campaign in Syria: A Preliminary Analysis*. Arlington: Center for Naval Analyses.
- Lefebvre, S., & McDermott, R. (2019). Air Power and the Russian-Georgian conflict of 2008: lessons learned and Russian military reforms. *AIR POWER REVIEW*, Vol 12, 1, 92-112.
- Lucas, S. (2015, November 30). *Syria Daily, Nov 30: Russia Kills 44 in Market Bombing*. Hentet fra eaworldview.com: <https://eaworldview.com/2015/11/syria-daily-russia-kills-44-in-market-bombing/>
- Lucas, S. (2015). *The effects of Russian intervention in the Syria crisis*. Birmingham: University of Birmingham.
- Main, S. J. (2000). *Russia's Military Doctrine*. Shrivenham: Conflict Studies Research Centre.
- Matsson, P. (2017). Russian military strategy and doctrine. I T. Sæveraas, *Luftkrigsskolens skriftserie: A NEW RUSSIA? Consequenses for Norway and the Royal Norwegian Air Force?* (ss. 41-45). Trondheim: Luftkrigsskolen.
- Meilinger, P. S. (1997). *The Paths of Heaven: The Evoloution of Airpower Theory*. Maxwell Air Force Base: Air University Press.
- NATO. (2016). *AJP-3.3*. Brussel: NATO.
- NRK. (2022, Februar 24). *Kraftige eksplosjoner kan høres i Kyiv*. Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/urix/kraftige-eksplosjoner-kan-hores-i-kyiv-1.15867386>

- NRK. (2022, Februar 21). *Putin har beordret soldater inn i Ukraina*. Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/urix/putin-har-beordret-soldater-inn-i-ukraina-1.15863951>
- Pape, R. A. (1996). *BOMBING TO WIN*. New York: Cornell University Press.
- Pape, R. A. (1997). The Limits of Precision Guided Air Power. I *Security Studies* 7, no 2 (ss. 93-114). London.
- Pettersen, R. C. (2016). *Oppgaveskrivingens ABC*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Reuters. (2022, Februar 28). *Russia's missiles see mixed results in Ukraine war as World watches*. Hentet fra reuters.com: <https://www.reuters.com/world/europe/russias-missiles-see-mixed-results-ukraine-war-world-watches-2022-02-28/>
- Sutyagin, I. (2018). RUSSIAN AIR POWER. I J. A. Olsen, *Routledge Handbook of Air Power* (ss. 313-326). Oxford: Routledge.
- The Embassy of the Russian Federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. (2015, Juni 29). *THE MILITARY DOCTRINE OF THE RUSSIAN FEDERATION*. Hentet fra rusemb.org.uk: <https://rusemb.org.uk/press/2029>
- The University of Chicago. (2022, April 29). *Robert Pape*. Hentet fra political-science.uchicago.edu: <https://political-science.uchicago.edu/directory/robert-pape>
- Warden, J. A. (2011). Strategy and Airpower. *Air & Space Journal* 25, 64-76.